

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

**ELZA BUDAU IN
PROF. DR. STANKO KRISTL**
ČASTNA MEŠČANA
LJUBLJANE 2023

Ljubljana

KOT VSAKO LETO 9. MAJA SMO TUDI LETOS POČASTILI IZJEMNE POSAMEZNIKE, KI SOOBLIKUJEJO NAŠE MESTO. UDELEŽILI SMO SE BREZPLAČNIH VADB, SE SPREHODILI PO MOSTECU, NA OSREDNJI TRŽNICI OBISKALI RIBARNICO, POD ŠMARNO GORO PA ODKRIVALI MUZEJ SLOVENSKE POLICIJE.

06 Katera vrata odpre ključ iz Ljublanice?

Na svetovni dan Zemlje so potapljači iz Ljublanice potegnili približno tono odpadkov.

07 Nova raba starih reči

Na boljšem sejmu v Stanežičah lahko dobite vse od harmonike do motorne žage.

08 Tako lepi kot slika

Mojstrom iz trgovine Okvir zaupajo fotografi, slikarji, ilustratorji in ugledni muzeji.

09 Kviz v pivnici

Z znanjem in splošno razgledanostjo si ob četrtkih zvečer v Pivnici Union lahko priborite rundo piva.

10 V navdih

prav vsak

Predstavljamo vam letošnje dobitnike nagrad in plaket glavnega mesta Ljubljana.

14 Častna meščana

Najvišji priznanji mesta Ljubljana je MOL podelila besedilopiski, pesnici in pisateljici Elzi Budau ter arhitektu akademiku prof. dr. Stanku Kristlu.

18 Ko bodo dela končana, bo vsem bolje in lepše

Z županom Zoranom Jankovičem smo se pogovarjali o aktualnih projektih, sodelovanju v Mestnem svetu in vodenju učinkovite ekipe.

20 Med krošnjami

V mestu, ki se uvršča med najbolj zelena v Evropi, si prizadevamo ohraniti vsako drevo, nenehno pa sadimo tudi nova.

22 Ko zabrenčijo čebele

MOL je lani vnovič prejela laskav naziv čebelam prijazna občina.

23 Ljubljana je šport

S programom Gremo na šport želi MOL k rekreaciji spodbuditi tudi telesno manj aktivne meščanke in meščane.

26 Naša zelena oaza

V Ljubljani ima lahko prav vsak izmed nas čisto svoj zeleni košček mesta. Ena takih zelenih oaz je Mostec.

28 Pridite na dvorišče!

Druženje s prijatelji na spomladanskem soncu je veliko prijetnejše kot tipkanje po telefonu.

30 Odraščamo

Mladi Ljubljančanke in Ljubljančani so nam razkrili nekaj misli o odraščanju v prestolnici.

32 60 let učenja, raziskovanja in prijateljstva

Otroci v Pionirskem domu odraščajo v radovedne, ustvarjalne in tolerantne mlade ljudi, vanj pa se radi vračajo tudi kot starši.

35 Očaran nad kulturo

Bolivijec Gonzalo Carlos Caprirolo Cattoretta se rad sprehaja ob reki.

36 Po ribe in klepet

Ribe, ki jih lahko kupite v mestni ribarnici, večinoma prihajajo iz Jadranskega morja.

38 Odzovite se vabilu - četudi ste zdravi!

Presejalni Program Svit je pomagal rešiti že marsikatero življenje.

40 Na izlet z Urbanom

LPP je v prostovoljski akciji Dan za spremembe na izlet povabil stanovalke in stanovalce ljubljanskih domov za upokojeence.

42 Pesmi upora in svobode

Pridružite se Partizanskemu pevskemu zboru.

47 Muzej temne plati človeške duše

Razstavniki eksponati v Muzeju slovenske policije v Tacnu pripovedujejo zgodbe, ki burijo domišljijo.

Ljubljana

maj 2023

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senič

Urednica

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Mateja Jordovič Potočnik

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

129.740 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilu brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

MATEJA POLONA WALLAS

strokovnjakinja za strateško komuniciranje

Skrite junakinje mesta

Maj je mesec zaljubljenosti in poročnih obljub, danih na Ljubljanskem gradu. Je tudi mesec Pohoda ob žici, ko se spominjamo številnih junaštev iz preteklosti, ki nas spremljajo v današnji čas. Februarja 1942 so Italijani za 1170 dni Ljubljano obdali z bodečo žico, prehodno le na 11 točkah. Ljubljana je bila edino glavno mesto med drugo svetovno vojno, obdano z žičnatimi ovirami, bunkerji, obrambnim sistemom, ki so mesto odrezali od zaledja. Italijani so vpeljali še notranji obroč znotraj mesta samega, s čimer so center ločili od predmestij. Postavili so cestne prepreke in stražarnice. Tako je mesto delovalo kot nekakšen zapor.

Moje misli ob tem odidejo k ženskam, ki so v tem času živele v razdeljenem in z žico obdanem mestu, skrbele za svoje otroke, za starejše, ljubile in žalovale hkrati, ob tem pa vojno in pregrade vsak dan nosile sebi. Vsaka vojna rodi svoje junake in heroje, tudi junakinje, ki so gradile družbo, se zanjo borile, tvegale življenje, jo pomagale zdraviti, negovati ter tako prispevale k boljši prihodnosti. Tako kot moja babica in še marsikatera druga Ljubljančanka, ki so v svojih cekarjih med živežem tihotapile orožje. Ženske so v tistem času pomagale organizirati uporniško gibanje, razdeljevale letake, zagotavljale varen prostor za shajanje, prenašale informacije in bile zato tudi aretirane, poslani v taborišča.

Pa danes? Katere so tiste pregrade, ki jih morajo premagati današnje junakinje, katere so tiste ovire, zaradi katerih

je njihovo življenje oteženo? Žičnate ograje so namreč simbol, ovire še vedno obstajajo in verjetno zato o junakinjah premišlujem malce drugače. V romanu, ki bo izšel letos, raziskujem izzive, s katerimi se ženske soočajo danes, sprašujem se, zakaj ponoči ne morejo spati in česa jih je strah. Ob raziskovanju sem spoznala izjemno zanimive ženske, ki so mi pomagale, da sem razumela, kako se znajdejo ob življenjskih preizkušnjah. Kaj je torej za njih »bodeča žica«, kaj vse morajo narediti, da jo premagajo?

Zame so skrite junakinje tiste, ki so doživele zlorabo, pa so se naučile odpustiti, ki so doživele nasilje in so se odločile oditi, vse tiste, ki nočejo ali ne morejo biti mame, vse tiste, katerih telo in koža st a njihovo platno za estetsko izražanje, so tiste, ki ljubijo sebe, njo ali njega, ne ljubijo nikogar in ničesar, se ljubijo še dolgo v starost, strastno in polno. Nekje zapišem, da je ženska preživetje. Morda res, morda pa je ženska nenehna raziskovalka in ustvarjalna, polna dinamičnosti in izvir neustavljive domišljije in iskalca rešitev. Tako kot nekoč moja babica in številne druge ženske iz tistega obdobja.

Skrite junakinje so tiste, ki kljub drugačnim življenjskim okoliščinam zmorejo v sebi hraniti ustvarjalno moč, veselje, pa tudi hrepenenje in ljubezen. In nekaj, kar je bilo v preteklosti simbol zatiranja, lahko postane simbol svobode v najboljšem možnem smislu. Zato nam vsem želim čim manj pregrad in »bodečih žic« tako na poti življenja kot v nas samih!

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, ter v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL ([ljubljana.si/si/si/moja-ljubljana/nepremicnine-mol](https://www.ljubljana.si/si/si/moja-ljubljana/nepremicnine-mol)), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Izključna cena: 2.260.000 €

Prostori v stavbi št. 1725-466 na Resljevi cesti 14, in sicer v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži, v skupni izmeri 1250,11 m²

Cena ne vključuje dvoidstotnega davka na promet nepremičnin, ki ga plača kupec.

Prvi festival biotske raznovrstnosti RAZNOŽIVO

V Ljubljani bomo letos prvič obeležili 22. maj, mednarodni dan biotske raznovrstnosti. Ta dan v središču mesta, na Stritarjevi ulici, pripravljamo festival Raznoživo. Festival bo potekal med 9. in 18. uro. Na njem bodo sodelovale različne organizacije, ki se pri svojem delu srečujejo s čmrlji, žabami, metulji, bobri, rastlinami, glivami, ptiči in številnimi drugimi organizmi. Na stojnicah boste lahko kupili semena avtohtonih rastlinskih vrst, se preizkusili v prepoznavanju rastlin in žuželk, po listih prepoznavali drevesne vrste, videli, ali obstaja življenje tudi pod površino zemlje, zanimivosti pa pripravljamo tudi za najmlajše.

Druženje z nami bo obogatilo vaše sprehode v naravi, zato vljudno vabljeni!

V skrbi za duševno zdravje smo združili moči

Duševno zdravje je letos visoko na prednostni lestvici na področju javnega zdravja v Sloveniji, pa tudi v drugih državah članicah Evropske unije.

Da bi vsem prebivalkam in prebivalcem približali področje duševnega zdravja in dvignili ozaveščenost o njegovi pomembnosti, NIJZ v četrtek, 18. maja, od 10. do 19. ure na Gospodarskem razstavišču prireja Festival duševnega zdravja. Ljudem različnih starosti, mladostnikom, odraslim osebam, staršem, delovno aktivnemu prebivalstvu in starejšim, želi tako približati vsebine, ki pomagajo pri krepitvi in ohranjanju duševnega zdravja. Poleg predavanj in delavnic bodo obiskovalci lahko prisluhnili predstavivam aktivnosti s področja duševnega zdravja, si ogledali stojnice, živo knjižnico, se pridružili ustvarjalnemu kotičku, telesnim vajam in razbijanju mitov, na voljo pa bodo tudi krajša informativna svetovanja. Obisk prireditve je brezplačen.

Več informacij o festivalu dobite na spletni strani [zadusevnozdravje.si](https://www.zadusevnozdravje.si). Tam so tudi navodila za prijavo na predavanja in delavnice.

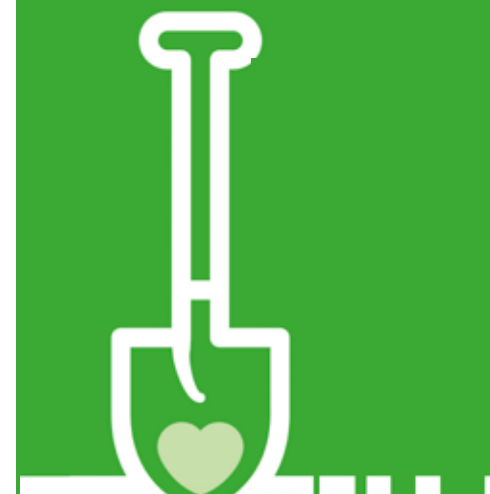
ODPRT POZIV MLADIM GLEDALIŠKIM USTVARJALKAM IN USTVARJALCEM

Mladinsko bo leta 2024 prostore in oder Nove pošte odprlo ustvarjalkam in ustvarjalcem mlajše generacije, s posebnim poudarkom na prvih projektih, nastalih v institucijah. Mladinsko bo finančno (v znesku 20.000 evrov bruto) podprlo najmanj eno, največ pa dve izvorni uprizoritvi, ob tem pa bo zagotovilo prostorsko, tehnično, strokovno in kadrovske podpore, v okviru katere naj prijaviteljice in prijavitelji upoštevajo tudi možnost angažiranja od štiri do šest igralk in/ali igralcev iz umetniškega ansambla Mladinskega.

Rok za oddajo prijave je 1. junij 2023.

Obdobje izvedbe projekta: 20. maj–10. oktober 2024, po logiki »deljenega študija«: če bosta izbrana dva projekta, bo eden izmed njiju – po dogovoru – izveden v poznejšem jesenskem terminu.

Več informacij o razpisu in prijavnici obrazec dobite na spletni strani [mladinsko.com/si/novice/396/odprt-poziv-mladim-gledaliskim-ustvarjalkam-in-ustvarjalcem](https://www.mladinsko.com/si/novice/396/odprt-poziv-mladim-gledaliskim-ustvarjalkam-in-ustvarjalcem).

Prenavljamo. Za vas.

DELNE ZAPORE NA DUNAJSKI CESTI

Na Dunajski cesti do predvidoma novembra letos poteka prenova dotrajanega nadvoza nad ljubljansko obvoznico.

Rekonstrukcija poteka v sodelovanju z Družbo za avtoceste v Republiki Sloveniji (DARS), ki bo izvedla prenovno konstrukcijo nadvoza, MOL pa površine. Na objektu bomo izvedli rekonstrukcijo voziščne plošče, vgradnjo dilatacij, zamenjavo krova, lokalno sanacijo spodnjih površin prekladne konstrukcije, vgradnjo nove odvodnje, sanacijo vmesnih in krajnih podpor. Zamenjali bomo ograje, hodnike, robnike, uredili odvodnjavanje na objektu in obnovili vse komunalne vode pod objektom (vročevod, plinovod, vodovod, telekomunikacijski vodi, električna napeljava). Uredili bomo prometno signalizacijo pred objektom in na njem, prometna ureditev po prenovi bo ostala enaka.

Vsa dela potekajo ob delnih zaporah. Na Dunajski cesti bo polovična zapora, na obvoznici pod nadvozom bosta zaprta po dva pasova na vsaki strani vozišča. Priključki na Dunajsko cesto bodo v posameznih fazah sanacije v celoti zaprti.

Zapore se bodo sproti spreminjale in prilagajale poteku del na terenu, aktualne informacije o njih pa lahko spremljate na portalu [prominfo.projekti.si/web](https://www.prominfo.projekti.si/web).

Spoštovane krvodajalke, spoštovani krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se naročite na odvzem. Krvodajalski akciji bosta 12. in 26. maja 2023 na Zavodu RS za transfuzijsko medicino na Šlajmerjevi ulici 6. Več informacij na [ztm.si](https://www.ztm.si).

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Spoštovane Ljubljančanke, spoštovani Ljubljančani! Vse, ki si želite postati krvodajalci, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev na spletni strani [rks.si/si/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo](https://www.rks.si/si/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo), da vas bomo lahko prek SMS-sporočila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije. Za dodatne informacije nas lahko pokličete na 01/620 72 90 ali nam pišete na kaplja@rdcikrizljubljana.si. Sporočite nam svoje vtise o poteku odvzema krvi, morebitne spremembe osebnih podatkov ter število darovanj krvi, da vam po pošti pošljemo zahvalo.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na [ljubljana.si](https://www.ljubljana.si).

Katera vrata odpre ključ iz Ljublanice?

KAJA BENKO

V času pomladanskega urejanja okolice tudi letos nismo pozabili na Ljubljanico. Na svetovni dan Zemlje je vanjo skočilo okoli 40 potapljačev, ki so iz reke potegnili približno tona odpadkov. Čeprav je to še vedno veliko preveč, pa veseli podatek, da je predmetov, ki v Ljubljanico ne sodijo, vsako leto manj. Akcijo potapljačev je spremljalo pestro dogajanje na nabrežjih, ki je na sončno aprilsko soboto privabilo številne obiskovalce, tudi Urško in povodnega moža. Otroci so se zabavali, mimoidoči pa so si lahko postregli s sadikami in semeni cvetlic, s katerimi bodo lahko še polepšali svojo okolico. Saj veste, metanje cvetličnih semen je precej bolj prijetno kot metanje smeti.

Nova raba starih reči

NINA KOŽAR

Oblačila iz druge roke, manjše kose pohištva, knjige, stare številke priljubljenih stripov ali legendarnih revij iz časov prejšnje države, gobeline in svete podobe, ročne ure, radijske sprejemnike, gospodinjske aparate, veliko orodja, motornih žag in harmonik ljudje prodajajo in kupujejo na boljšem sejmu, ki vsako nedeljo med sedmo in 14. uro zasede parkirišče P+R v Stanežičah. Nekateri obiskovalci pridejo izprazniti svoje omare, drugi pa med pisano ponudbo iščejo skrite zaklade. Do izraza pride večšina barantanja, kupčije pa se sklenejo z nasmehom, šalo in stiskom rok. Vsako prvo soboto v mesecu pa je na istem mestu med sedmo in 13. uro sejem rabljenih vozil.

Tako lepi kot slike

NINA KREUZER

Eden od mojstrov spolira še steklo in slika v okvirju je pripravljena na prevzem. Ekipo, ki jo s 25 leti izkušenj vodi Žiga Rebek, vam bo v prodajalni Okvir na Gregorčičevi 13 s čutom za estetiko in strokovnim nasvetom pomagala izbrati najprimernejšo obrobo in zaščito za vašo umetnino. Včasih pride tudi kdo z nenavadnimi željami. »Uokvirili smo že nagačenega krokodila, vrvi z divjih pomorskih pustolovščin, otroške čeveljce in druge stvari, ki ljudem pričarajo lepe spomine.« Izkušeni ekipi zaupajo najuglednejši muzeji pri nas in v tujini, pa tudi fotografi, slikarji in ilustratorji. Okvir je namreč estetski element, ki podobi doda piko na i. Izbira pravega je zato še kako pomembna.

Kviz v pivnici

NINA KOŽAR

Ob mizah v Pivnici Union na Celovški cesti 22 so v četrtek ob 20. uri zbrane same pametne glave, ki so se prišle pomerit v pub kvizu. Vsaka ekipa dobi leseno škatlo, v kateri sta tablica za pisanje odgovorov in zvonec, s katerim lahko pri izbranem vprašanju potroji svoje točke, še pred začetkom pa vanjo vsi odložijo telefone, da ne bi z njimi ubirali bližnjic. Voditelj pozdravi udeležence in tekma v znanju se začne. Dobro je poznati zgodovino največje ljubljanske pivovarne, obvladati nogomet in glasbo, tudi splošna razgledanost je nepogrešljiva. Najboljša ekipa dobi brezplačno rundo piva, druge pa lahko srečo spet poskusijo naslednji teden. Tudi vi se lahko prijavite na spletni strani union-experience.si/sl/dozivi-union-pivnico.

V navdih prav vsak

NINA KREUZER

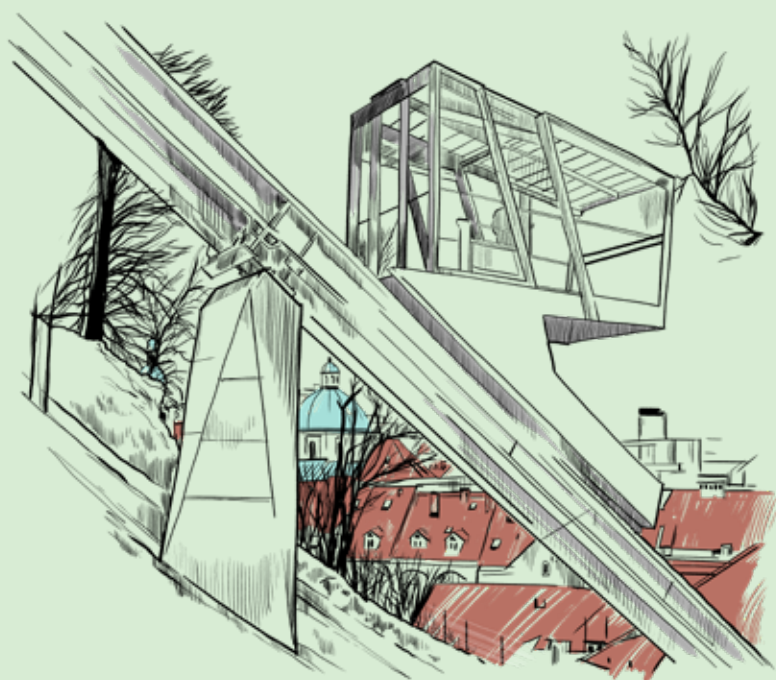
Naše mesto. Leži ob reki Ljubljanici in je s svojo slikovito arhitekturo, zelenimi parki in vrtovi ter številnimi mostovi, ki ga povezujejo, prava paša za oči. Ni čudno, da se vsak, ki ga obišče, zaljubi vanj. A kaj Ljubljano resnično naredi to, kar je? Njeni ljudje. Ljubljankanke in Ljubljanci uresničujejo vizijo mesta: prijazno, v njem je dobrodošel prav vsak.

MOL vsako leto za mestni praznik izbranim posameznikom, skupinam in izjemoma tudi pravnim osebam podeli nagrade in plakete za prispevek mestu. Z enimi izmed najuglednejših nagrad, ki jih podeljujejo že od leta 1965, želijo počastiti njihovo delo in dosežke, tako doma kot v tujini, s katerimi so pripomogli h kulturnemu, družbenemu ali znanstvenemu napredku mesta. Poleg nagrad pa podeljujejo tudi plakete – tistim, ki so prispevali h kakovostnejšemu življenju, blaginji in razvoju Ljubljane. To je priznanje za predanost vseh, ki si prizadevajo, da Ljubljana ostaja najlepše mesto na svetu, polno življenja za vse. Letos je komisija obravnavala 32 kandidatov in kandidatov za priznanja MOL.

AVTORSKA SKUPINA ARHITEKTOV MAJDA (MARIJA MAGDALENA) KREGAR, MIHA KERIN, EDO RAVNIKAR ML. nagrada glavnega mesta Ljubljana

Ljubljanski grad naše prelepo mesto »čuva« že več kot 900 let. Danes se nanj radi povzpemo za hitro rekreacijo, na zmenek z razgledom, kakšno dobro pojedino ali na jazz koncert, ki nam poboža dušo. Grad je bil že večkrat obnovljen, letos se bo končal še zadnji del prenove Kazemat. Edo Ravnikar ml. je leta 1969 na natečaju za prenovo Ljubljanskega gradu prejel prvo nagrado, k izvedbi projekta pa je povabil Majdo Kregar in Miho Kerina. Skupaj so izvedli stabilizacijo in obnovo konstrukcijskih elementov gradu, vzpostavili nove večnamenske kulturne prostore ter jim zagotovili ločeno tehnično infrastrukturo za podporo. Avtorji prenovljenega objekta so med drugim projektirali tudi gradnjo tirne vzpenjače, ki staro mestno jedro povezuje z vrhom griča. Pripomogli so k ohranjanju ljubljanske zapuščine in pomembne kulturne dediščine, ki je danes v velik ponos prav vsem.

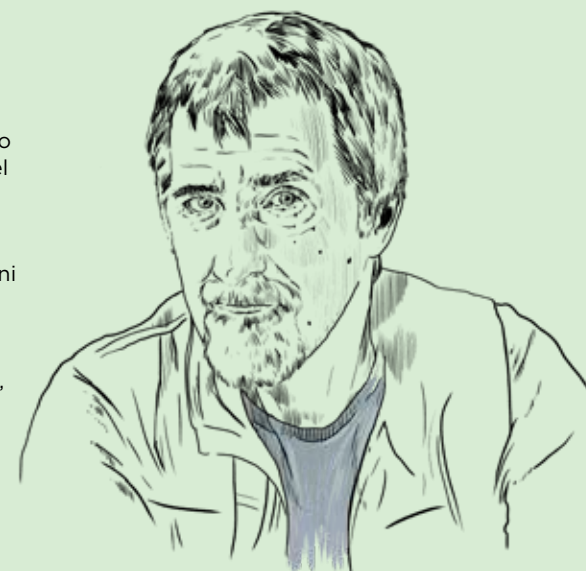

LEKARNA LJUBLJANA nagrada glavnega mesta Ljubljana

Lekarna Ljubljana je jedro slovenskega lekarništva. Ima 54 poslovnih enot na območju 20 občin. Od leta 1995 je učni zavod za dijake srednje zdravstvene šole, smer farmacevtski tehnik, in študente farmacije. Zaposleni v lekarni izdajajo zdravila na recept in brez recepta ter svetujejo o varni uporabi zdravil ter na sploh o zdravem načinu življenja. Skrbijo za preskrbo z zdravstvenimi in ortopedskimi pripomočki ter izvajajo različne meritve. V obdobju pandemije so lekarne ostale odprte. Ena od temeljnih vrednot, ki jim sledi Lekarna Ljubljana, je družbena odgovornost, zato s svojim delovanjem vedno vračajo skupnosti. Nikoli ne odmislijo skrbi za zdravje tudi pri ranljivih skupinah, saj velikokrat izvajajo brezplačne aktivnosti od strokovnih predavanj do organizacije Festivala zdravja.

BORIS KOSEC nagrada glavnega mesta Ljubljana

Boris Koscec je človek z veliko začetnico. Je neomejen zagovornik najranljivejših oseb, zato si prizadeva za čim večjo ozaveščenost javnosti o problematiki brezdomstva. Že več kot 30 let pomaga skrajno socialno izključenim skupinam v našem mestu. Od leta 1990 dela v Zavetišču za brezdomce Centra za socialno delo, že leto po začetku svojega dela pa je prevzel tudi njegovo vodenje. Zasnova je različne projekte, ki so širili in nadgrajevali storitve zavetišča, med drugim je uresničil tudi pilotni projekt Prenosišča, ki uspešno deluje še danes. Je ustanovni član Koordinacijske skupine za področje brezdomstva v Sloveniji, iz katere se je razvilo Društvo brezdomni do ključa, sodeloval je pri ustanovitvi Društva Kralji ulice. Za svoje uspešno delo je prejel tudi več drugih nagrad, leta 2004 nagrado za delo na področju socialnega varstva.

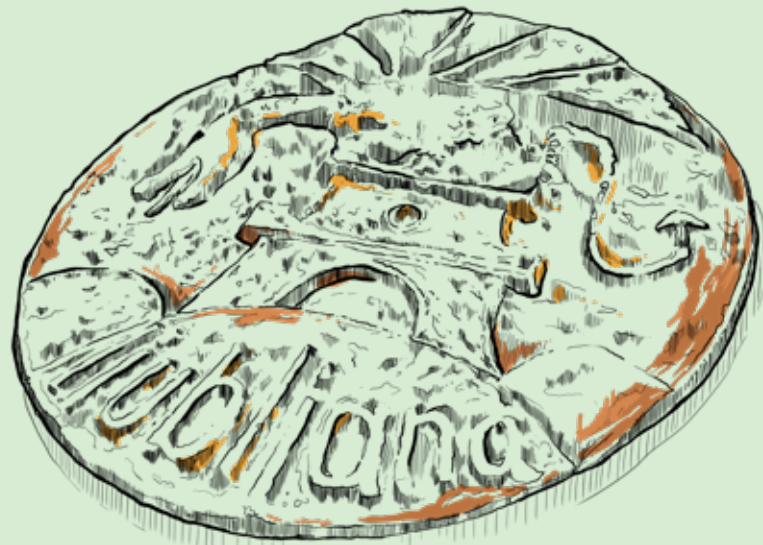
PIONIRSKI DOM - CENTER ZA KULTURO MLADIH nagrada glavnega mesta Ljubljana

Otroška domišljija ne pozna meja. Pionirski dom je že od svoje ustanovitve leta 1963 (več o Pionirskem domu pišemo na straneh 32-34) prostor, ki je s svojimi programi presečišče kulturnih, umetniških, jezikovnih, izobraževalnih in drugih dejavnosti – vse od jezikovnih tečajev, učne pomoči, priprave muzikalov, slikarske delavnice do ... Z njimi spodbujajo medsebojno sodelovanje in otroško ustvarjalnost na tisoč in en način. V celoletne programe Pionirskega doma je vsako leto vključenih več kot tisoč otrok. »Postati nagrajenec Mestne občine Ljubljana je za nas velika čast in priznanje. Nagrada gre v roke ekipi Pionirskega doma, vsem srčnim sodelavkam in sodelavcem, ki ostajajo zvesti najvišji kakovosti inovativnih pedagoških pristopov,« ponosno pravi Barbara Murn Vrvišar, direktorica Pionirskega doma. Še naprej si bodo prizadevali uresničevati svoje poslanstvo navduševanja mladih za umetnost in graditi most med izobraževanjem in kulturo.

DRUŠTVO PARAPLEGIKOV LJUBLJANSKE POKRAJINE nagrada glavnega mesta Ljubljana

Društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1978, danes šteje 328 članov, med njimi so paraplegiki, tetraplegiki, trajno vezani na invalidski voziček, ter druge osebe s poškodbami ali boleznimi hrbtenjače, ki pri hoji in premikanju uporabljajo oporne palice. Socialni programi društva dajejo podporo za samostojnejše življenje, omogočajo lažje vključevanje v skupnost, dejavnosti za krepitev zdravja in zdravega načina življenja, pa tudi podporo pri zagotavljanju finančne in socialne varnosti članov. Pri tem sodelujejo z zunanjimi strokovnjaki, institucijami in lokalnimi skupnostmi. Že 45 let tako pomagajo posameznikom in njihovim najbližjim pri spopadanju z invalidnostjo, občino pa opozarjajo na pomen dostopnosti mesta. S tem se ustvarja prijazno okolje, ki prispeva k razvoju in ugledu našega mesta, ter omogoča ustrezna kakovost življenja prav vsem.

DR. SLAVKA KAVČIČ plaketa glavnega mesta Ljubljana

Dr. Slavka Kavčič je računovodkinja, pooblaščenka revizorka, izvedenka Računskega sodišča, poleg tega je vpisana v register strokovnjakov Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu. Bila je univerzitetna predavateljica računovodskih predmetov za javni in zasebni sektor na vseh študijskih stopnjah na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Dobila je že kar nekaj priznanj, med drugim tudi zlato plaketo in naziv zaslužne profesorice Univerze v Ljubljani ter posebno priznanje za izjemen prispevek k razvoju Slovenskega inštituta za revizijo. »Ko me je poklicala gospa, ki me je predlagala, sem ostala brez besed,« pravi. »Nagrado si delim s svojim na žalost že pokojnim možem, saj je bil ravno on zaradi nenehne podpore najbolj zaslužen za moje uspehe.« Priznanje ji izjemno veliko pomeni, saj je njeni družini Ljubljana že od nekdaj izjemno ljubo mesto.

KOMORNI ZBOR MEGARON plaketa glavnega mesta Ljubljana

Zbor je bil na pobudo dirigenta Damijana Močnika ustanovljen leta 2003. Sestavljajo ga nekdanji dijaki Škofijske klasične gimnazije. Nastopajo po vsej državi, priznani pa so postali tudi v tujini. Velikokrat gostujejo v sosednji Avstriji in drugih evropskih državah, pa tudi v ZDA. Odlikujejo se po prepoznavnem bogatem zvoku in vzemirljivih muzikalnih interpretacijah skladb različnih stilnih obdobj. Novembra lani so se zapisali v zgodovino s prvo izvedbo oratorija Mesija Georga Friedricha Händla na slovenskih tleh. Posneli so že dve zgoščenki, dosegli odlične uvrstitve na tekmovanjih in prejeli številne nagrade, med njimi tudi zlato plaketo in priznanje za najboljšo izvedbo glasbe 20. stoletja na državnem tekmovanju Zlata pesem, kar si štejejo v veliko čast. Zbor redno sodeluje s pomembnimi orkestri in dirigenti pri izvedbi večjih vokalno-instrumentalnih partitur.

TURISTIČNO DRUŠTVO ZADVOR plaketa glavnega mesta Ljubljana

Turistično društvo Zadvor letos praznuje 50 let obstoja. Šteje kar 99 članov in članic. Ena izmed prelomnic v njegovem delovanju je bila postavitve brunarice Zadvor leta 1978, ki prebivalcem kraja ne pomeni le točke druženja, temveč je tudi prireditveni in rekreacijski prostor. V društvu redno skrbijo za organizacijo pohodov, izletov, obujanje starih ljudskih šeg in pripravo zanimivih predavanj, festivalov ter delavnic. Sodelujejo tudi pri čistilni akciji Za lepšo Ljubljano in organizirajo svojo. Z dogodki, ki jih prirejajo, se odnosi prebivalcev in lokalna pripadnost ter povezanost še bolj krepijo. Društvo se še naprej trudi za pripravo različnih prireditev, ki bodo promovirale domači kraj in s tem na druženje privabile še ljudi z drugih koncev našega mesta.

ANDRAŽ ARKO IN EKIPA FILMA PLEČNIKOV SKRITI BISER plaketa glavnega mesta Ljubljana

Pater Andraž Arko se je rodil leta 1977 v Ljubljani. Doktoriral je na Teološki fakulteti, leta 2008 pa je bil posvečen v duhovnika. Od avgusta lani je župnik v Nazarjah. Je avtor 46 knjižnih izdaj, več radijskih iger, stripov in slikanic za otroke, režiral je več odrskih postavitev in pisal filmske recenzije za tednik Družina. Idejo za film Plečnikov skriti biser je dobil, ko je županoval v župniji Ljubljana Bežigrad. Razmišljal je o Plečnikovi cerkvi sv. Cirila in Metoda, ki jo je oblast leta 1957 dala porušiti in jo zgradila tam, kjer stoji še danes. V filmu je poudarek tudi na arhitektovih neuresničenih načrtih za severni del mesta in odstiranju zgodovine na tem območju. Napisal je scenarij in bil producent filma, povezal pa se je tudi z režiserjem in snemalcem Matjažem Fergušem. Premiera filma je bila na Gospodarskem razstavišču, kjer je stala omenjena Plečnikova cerkev.

DR. SIMONA GERENČER plaketa glavnega mesta Ljubljana

Dr. Simona Gerenčer je strokovnjakinja na področju gluhoslepote in ena izmed začetnic dela z ljudmi z gluhoslepoto v Sloveniji. Leta 2005 je bilo na njeno pobudo ustanovljeno Društvo gluhoslepih Slovenije DLAN. Mestni občini je hvaležna, ker že od ustanovitve dalje podpira Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN, pa tudi skupnost gluhoslepih. »Počaščena sem, da sem prejemnica priznanja Mestne občine Ljubljana. Zagotovo si bom tudi v prihodnje prizadevala, da bo Ljubljana (ostala) v srcih ljudi, s katerimi delam vsakodnevno. Prav zaradi podpore občine pišemo uspešne zgodbe ljudi, ki poslušajo s srcem in gledajo z dlanmi,« je povedala. Ko je kot študentka socialnega dela prišla študirat v Ljubljano, je v mestu začutila svobodo. Takoj je vedela, da si tu enkrat želi živeti. Želja se ji je uresničila, zato ji plaketa, ki jo je prejela, pomeni še toliko več.

DANILO LUKNER plaketa glavnega mesta Ljubljana

Na Osnovni šoli Vič je učitelj zgodovine in športne vzgoje, je pa tudi trener v Otroški nogometni šoli Ljubljana. Svoj poklic z vsem srcem opravlja že 36 let. Zasluge za prejetje plakete pripisuje svojim sodelavcem in predvsem otrokom, s katerimi preživi vsak dan. »Spremljam jih od prvega do zadnjega, devetega razreda. Ni lepšega od tega, ko odrastejo in jih pošlješ v življenje. To je resnično neprecenljivo,« pravi. To ni njegovo prvo priznanje. Za svoje delovanje je prejel že več nagrad: za sodelovanje kot trener v Otroški nogometni šoli Ljubljana, za izvedbo raznih raziskovalnih nalog, predvsem z območja Viča, na podlagi katerih so nastale brošure, dostopne tudi drugim prebivalcem okoliša. Pravi, da so mu naše mesto in ljudje v njem omogočili opravljanje njegovega poslanstva, ki mu prinaša neizmerno veselje.

GLASBENA SKUPINA SIDDHARTA plaketa glavnega mesta Ljubljana

Od prvega nastopa leta 1995 na Gimnaziji Šentvid do najbolj poznane in vplivne rock skupine v Sloveniji. Na slovenski glasbeni sceni se je Siddharta uveljavila s svojim edinstvenim zvokom, ki združuje elemente rocka, popa in elektronske glasbe. Petčlanska rock zasedba deluje že skoraj tri desetletja, sestavljajo pa jo frontman Tomi Meglič (glavni vokal, kitara), Primož Benko (kitara, vokal), Jani Hace (bas kitara), Tomaž Okroglič Rous (klaviature, programiranje) in Boštjan Meglič (bobni). Do danes so posneli že 11 albumov. Leto 2023 je za skupino prav posebno. Mineva dvajset let od velikega koncerta na Plečnikovem stadionu za Bežigradom, kjer so navdušili tridesettisočlavo množico oboževalcev. Spet bodo nastopili novembra letos v Stožicah.

ČASTNA MEŠČANA

Letošnja častna meščanka in častni meščan Ljubljane sta izjemni osebnosti, saj sta vsak na svojem področju zaznamovala življenje v Ljubljani. Čeprav sta delovala v različnih sferah, imata vsaj eno skupno točko – študij arhitekture. Prof. dr. Stanko Kristl je ostal na tem področju in s svojimi inovativnimi projekti dal velik pečat Ljubljani.

Elzo Budau pa je pot zanesla v umetnost. Ustvarila je več kot tisoč besedil za popevke, ki opevajo tudi Ljubljano. Njena Poletna noč že skoraj 60 let boža naše duše in slavi ljubezen.

KAJA BENKO

Kaj vam pomeni naziv častna meščanka oziroma častni meščan Ljubljane?

Elza Budau: Priznam, da sem si tega potihem želela, in ko so me letos prijatelji spet nagovarjali, da bi kandidirala, sem rekla, zakaj pa ne, dnevi so mi šteti in ob vseh visokih nagradah, ki sem jih prejela, je to pika na i, češnja na torti. Ljubljano imam zelo rada, lepo se razvija, postaja res evropsko mesto in trudim se biti dobra meščanka, prijazna z vsemi. Zdaj se bom še bolj trudila in mislim, da je šla ta »krona« na pravo glavo.

Stanko Kristl: Ko sem pred dolgimi leti stopil na vlak proti Ljubljani s kovčkom v roki, sem na njem slučajno srečal znanca oficirja, ki mi je ponudil stanovanje v Ljubljani. Drugače ne vem, kje bi stanoval. Morda na kolodvoru, pa bi se naveličal in šel nazaj v Ljutomer. Tako pa sem ostal tukaj. V Ljubljani so me trikrat predlagali za častno meščanstvo in tokrat so me izbrali. In ta naziv je tudi zame neke vrste pika na i.

Vaš arhitekturni opus je izjemen, številni vaši projekti krajajo naše mesto.

Stanko Kristl: V Ljubljani smo naredili tri tako velike objekte, ki jih zmore malokdo, med njimi je diagnostično-terapevtsko-servisni objekt Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana, ki smo ga zasnovali za paciente, sestre, zdravnike, saj sem se zavedal, da je treba tudi njim ustvariti dobro okolje. Zame je arhitektura eksperiment, jaz se ne ponavljam, to me ne zanima. Zasnoval sem kar nekaj bolnišnic, ampak vsaka izmed njih je drugačna.

Elza, malokdo ve, da ste tudi vi študirali arhitekturo. Kako ste od arhitekture zavili k umetnosti?

Elza Budau: Ja, absolvirala sem na fakulteti za arhitekturo, samo diplomirala nisem. Kot ženska ne bi imela možnosti delati takih projektov kot na primer prof. Kristl, ker smo ženske velikokrat manj vredne, z drobnarijami se pa nisem želela ukvarjati. Vedno sem želela biti samostojna, izpeljati svoje zamisli od začetka do konca. Prof. Edvard Ravnikar mi je od prvega do četrtega letnika govoril, da me je škoda za arhitekturo, in rabila sem kar štiri leta, da sem razumela, kaj mi želi povedati. Imel je prav! Postala sem »kraljica« slovenske popevke, v arhitekturi pa ne bi bila taka perla, predvsem zato, ker sem ženska.

Stanko Kristl: Jaz pa sem najraje delal z ženskami. Prvič, razmišljajo racionalno, kar moški ne. Drugič, so garaške. Če se zavzamejo za delo, ni boljšega sodelavca, kot je ženska. In tretjič, v kompleksen problem se vključijo kot detajl tega problema, ne pa kot nekateri kolegi, ki so šele začeli delati, pa so mislili, da so požrli že vse znanje.

Pri arhitekturi sem se vedno spraševal: vzameš začetek razvoja, ko so možgani prazni, nato pa se polnijo z izkušnjami. V mojem bloku za asistente na Prulah sem okna načrtoval do tal, saj mora otrok videti skozi okno, da pridobi izkušnje. Sam vse življenje nosim s sabo doživljanje Slovenskih gor. To mehko. To je poezija, tega ne smeš in ne moreš pozabiti. Kar si doživljal kot otrok, ti ostane. Moram reči, da sem kot profesor užival, ko sem to razlagal študentom.

»SPOMLADANSKI TRAVNIK JE POLN RAZLIČNIH ROŽ IN DVOMIM, DA SE TE PREREKAJO MED SABO, ZAKAJ JE ENA RDEČA, DRUGA PA NE.«

Elza Budau: Ja, najbolj nas zaznamuje rano otroštvo. Tudi travme, ki jih takrat doživimo, nas spremljajo vse življenje, zato bi morali starši bolj paziti, kako ravnajo z otroki. Moraš pa tudi sam kaj narediti. Zase in za druge. Vsak večer se sama sebi spovem, kaj bi lahko naredila bolje in kako. Skratka, živim, kot je treba. Odgovorno.

Kateri del Ljubljane vama je najbolj všeč?

Elza Budau: Stara Ljubljana, tukaj sem odraščala, doživela prve ljubezni ...

Stanko Kristl: Ja, ne more biti drugega odgovora kot stara Ljubljana.

Ima Ljubljana dušo?

Elza Budau: Ja, ima! Še! Stare hiše, stare ulice nam pripovedujejo zgodbe. Vsenaokrog narava. »Zeleno, ki te ljubim zeleno,« če citiram Lorco. Rada grem na Rožnik nabirat gobe, divjo hrano, nabere toliko, kot rabim. Tudi na gradu marsikaj nabere. Prehranjujem se bio-eko. Rada sem v naravi. Med drevesi se najboljše počutim.

Stanko, kje ste pa vi nabirali energijo?

Stanko Kristl: Najbolj na Golovcu, eno uro in pol Golovca, 10 kilometrov, je bil moj tek. Moja hči je bila večkrat prvakinja v maratonu v Jugoslaviji oziroma v jugovzhodni Evropi. Dvakrat sem celo tekel z njo, potem pa nisem več zmogel njenega tempa.

Ko poslušamo vaše pesmi, se zdi, da vam nikoli ni bilo hudega, ker izpovedujete tako radost.

Elza Budau: Joj, tudi marsikaj hudega je bilo, a sem ponosna, da sem vse to premagala brez zamer. Že zelo dolgo, a neuspešno, pa se borim proti pohlepu in zavisti ...

Rekli ste, da vaša besedila stojijo, ker jih delate po principih arhitekture.

Elza Budau: Ja, jaz imam drugačen pristop, drug način razmišljanja. Analitično naredim skico v glavi, potem pa grem na detajle in vse lepo sestavim. To je postopek. Zelo sem hvaležna vsem svojim profesorjem, ki so me veliko naučili.

Veste, skoraj vsaka moja pesem ima še eno zgodnico zraven. Vsi me sprašujejo, kako sem se spomnila Poletne noči. Mislijo, da se mi je vse, kar sem napisala, tudi zares zgodilo. Sem zelo ponosna, da tako mislijo, ampak je nemogoče, da bi pri 22 letih to besedilo napisala iz lastnih izkušenj. Ampak jaz sem nadarjena, nisem kriva, da sem v zibelko dobila več talentov.

Oba sta čila in polna življenjske energije. Kakšen je vajin skrivni recept za kakovostno življenje?

Elza Budau: Vzgojena sem bila tako, da je bil pomemben red: obroki, seveda primerna hrana, in sprehodi. Mi smo šli vsak dan čez grad, saj smo živeli ob Ljubljanici. Poskrbeti je treba tudi za duševno hrano, kulturo. Kinodvor imam blizu, rada zahajam tja. V SiTi Teater BTC grem gledat komedije, rada se smejem, pa na razstave, koncerte ... Ljubljana ima res zavidanja vredno kulturno življenje. In ne nazadnje na ljubljansko tržnico. Pa socialni stiki so pomembni. Po duši sem samotarka, ampak imam rada druženja.

Stanko Kristl: Mislim, da razvijaš način življenja, ki si ga doživljal kot otrok. Moja mama je vedela, kaj sme kuhati in kako. Nikoli se nisem prenajedal, pozneje, ko je bila vojna, sem tudi stradal, takrat je šlo za preživetje, ne za uživanje

»ZAME JE ARHITEKTURA EKSPERIMENT. JAZ SE NE PONAFLJAM, TO ME NE ZANIMA.«

v hrani. Starši so zahtevali, da vsak od nas, otrok, igra na en instrument, in ko sem imel zdravstvene težave in sem bil v komi, sem se zbudil ravno ob Mozartovi glasbi, ki so jo predvajali na malem valjčku z bodicami.

Veste, jaz vedno razmišljam, kako je vse odvisno od značaja človeka. Ali zapreš vrata za seboj in je konec ali jih pustiš odprta. Imam eno tako življenjsko izkušnjo ... Naredil sem napako, zaradi katere je nekdo zaprl vrata. Ampak ne smeš zapreti vrat za sabo, ostati morajo odprta, ker kasneje razmišljaš in čez čas doženeš, da nisi imel prav. Priznaš napako. Pa ne moreš nazaj skozi zaprta vrata. (Prof. dr. Kristl je letos praznoval že 101. rojstni dan.)

Oba poudarjata pomen znanja, učenja skozi vse življenje. Kakšno popotnico bi dala mladim? Kakšne naj bodo vrednote, da bo svet lepši?

Elza Budau: V znanju je moč. Citirala bom nekaj modrosti svojega očeta. »Uspeh je tam, kjer se križa več znanj.« »Tekmuj tam, kjer si sam.« In pa: »Sipaj cvijeće.« To je hrvaški pregovor, s katerim mi je želel položiti na dušo in v srce, naj bom prijazna. Bodimo prijazni drug z drugim.

Stanko Kristl: Bistveno je to, da se naučijo razmišljati s svojo glavo. Način življenja je odvisen od posameznika, v kakšnem okolju so ga vzgajali, saj so ga že takrat usmerjali, sam pa mora razmišljati, ali je ta usmeritev prava ali ne. Da ne nasede nobeni stvari. Jaz sem vedno hotel razmišljati s svojo glavo in to sem zahteval tudi pri arhitektih. Tudi študente je treba naučiti tega. To je najtežje, kar lahko narediš kot profesor, in hkrati največ.

Elza Budau: Naj dam eno primerjavo: spomladanski travnik je poln različnih rož in dvomim, da se te prerekajo med sabo, zakaj je ena rdeča, druga pa ne. Vsak človek je individuum zase in pričakovati, da bomo vsi enako mislili, je nesmisel. Moramo spoštovati raznolikost. Še vedno sem »radovedna Špelca« in vidim najprej tisto, kar je dobro, in to je to! Bodimo prijazni!

Ko bodo dela končana, bo vsem boljše in lepše

»Facebook live mi je postal všeč,« z odgovorom o stilu vodenja preseneti župan. To je zdaj še en kanal, prek katerega se pogovarja z Ljubljankami in Ljubljančani. Pri vodenju mesta že vsa leta stavi na osebni stik, marsikoga preseneti tudi njegov telefonski klic. Veliko se srečuje in pogovarja z ljudmi, sam pravi, da najrajši z mladimi. Ampak ob tem je tudi zelo zahteven sogovornik.

SANIA HUSKIĆ HOČEVAR

Za vami je zelo intenzivno obdobje. Konec novembra lani so vas Ljubljankane in Ljubljančani že šestič izvolili za župana, prvi dan tega leta ste praznovali 70. rojstni dan, del javnosti pa vse glasneje nasprotuje nekaterim projektom. Kako doživljate vse to? Se kdaj vprašate, kaj vam je tega treba?

Nikoli! Rad imam Ljubljano in Ljubljankane. V svojem delu neizmerno uživam, zato me neutemeljena negotovanja posameznikov ne morejo ustaviti. Lahko mi dajo le dodaten zagon, da dokažem, da z ekipo delamo strokovno, kakovostno, v dobro meščank in meščanov. Prav njim se lahko zahvalim za vnovično zmago na volitvah že v prvem krogu s kar 62 odstotki glasov, s čimer so mi znova zaupali vodenje mesta ter dali mandat za izpeljavo projektov, ki sem jih poudarjal v predvolilnem času. Posebej sem v ospredje postavljaval dva, za katera sem vedel, da bosta dvignila največ prahu – izgradnjo kanala C0 in sežigalnice. Lahko ju ne bi omenjal, ampak

to ni moj način. Vedno sem iskren in povem to, kar mislim. Odkrito, brez ovinkarjenja.

Ampak ali je kanal C0 na vodovarstvenem območju res potreben? Nekateri menijo, da boste z njim onesnažili čisto pitno vodo in ogrozili zdravje meščank in meščanov.

Se vam zdi, da bi dopustil ogroziti zdravje ljudi, tudi svoje družine, vnuka in obeh vnukinj? To je popolnoma nesmiselno. Še enkrat poudarjam, da bomo z izgradnjo javne kanalizacije in kanala C0 omogočili opustitev kar 6400 greznic, od tega 4500 v Ljubljani. Priključenost na kanalizacijo bomo povečali na kar 98 odstotkov – pred 16 leti je bila zgolj 68-odstotna, leta 2021 pa 92-odstotna – pri čemer smo že opustili uporabo 20.000 greznic. 71 odstotkov obstoječe kanalizacije v dolžini 1200 kilometrov že leži na vodovarstvenem območju. Ne želim biti žaljiv, ampak tisti, ki so zdaj najbolj goreči nasprotniki, so šele pred petimi meseci ugotovili, da kanal C0 sploh obstaja. Trasa kanala je bila določena že pred 30 leti. Po ponovnem pregledu so strokovnjaki ugotovili, da je najbolj ustrežna in da druge možnosti ni. Treba je zaupati stroki. Če me boli zob, grem k zobozdravniku, in ne k ortopedu. Prepričan sem, da bo s kanalom C0 čista pitna voda še bolj zaščitena. To je tudi cilj projekta.

Pred Mestno hišo so zdaj vsak mesec protesti. Vas skrbi, da so vam Ljubljančani obrnili hrbet?

Najprej se je treba vprašati, koliko tistih, ki se zbirajo na protestih pred Mestno hišo, je v resnici sploh Ljubljančanov. Ne nasprotujem protestom, dokler so ti mirni in spoštljivi, saj ima vsak pravico izraziti svoje mnenje. Prav tako me ne skrbi,

»SE VAM ZDI, DA BI DOPUSTIL OGROZITI ZDRAVJE LJUDI, TUDI SVOJE DRUŽINE, VNUKA IN OBEH VNUKINJ? TO JE POPOLNOMA NESMISELNO.«

da bi mi Ljubljančani obrnili hrbet. Podporo so mi izkazali na vseh volitvah, z njimi se srečujem na ulicah in na dnevu odprtih vrat, kjer skupaj rešujemo številna vprašanja. Z veliko večino smo vzpostavili odkrite in dobre odnose. Doslej me je obiskalo več kot 32.000 ljudi.

V Mestnem svetu pa Lista Zorana Jankovića nima več večine ...

Drži. Zato smo sklenili koalicijo z Gibanjem Svoboda in sodelujemo odlično. Ni pa prijetno na sejah poslušati neargumentirane kritike, včasih celo žalitve posameznih opozicijskih svetnikov. Me pa zato veseli, da z državo zelo dobro sodelujemo. Kot sem že večkrat poudaril, imamo veliko srečo, da je Robert Golob postal predsednik vlade ravno v času energetske krize,

saj je eden največjih strokovnjakov v Evropi na tem področju.

Dostikrat slišimo, da je Ljubljana eno samo veliko gradbišče, nekateri se pritožujejo, da morajo voziti po obvozi.

Res je, v Ljubljani veliko gradimo. Še letos naj bi v Ljubljani začela delovati plinsko-parna enota, načrtujemo izgradnjo sežigalnice, urejamo kanalizacijo na 261 cestah, končujemo bazen Ilirija, Center Rog, gradimo mestna stanovanja ... Če se gradi, brez prometnih zapor ne gre. Vedno pravim, da je treba malo potrpeti; ko bodo dela končana, bo vsem boljše in lepše. Sam neizmerno uživam, ko opazujem, kako projekti napredujejo, zato se vsak vikend odpravim na ogled. Po ureditvi Petkovškovega nabrežja od Resljeve do Rozmanove ulice, ki bo nova peš cona, bo območje za pešce obsegalo skoraj 19 hektarjev. Pod Centrom Rog, ki bo končan jeseni, je garaža, kjer bodo lahko parkirali tudi okoliški stanovalci. Prenovili smo Čufarjevo ulico, na kateri smo zasadili drevesa.

»PONOSEN SEM, DA V LJUBLJANI NEGUJEMO SOLIDARNOST, STRPNOST IN TOVARIŠTVO.«

Kako pomembna je za uspeh dobra ekipa? Ne nazadnje odgovornost za sprejete odločitve na koncu prevzimate vi.

Res je. Vendar brez sodelavk in sodelavcev ne bi šlo. Oni so ključni za uspeh. Imam najboljšo ekipo in na to sem izjemno ponosen. Po znanju, strokovnosti in učinkovitosti lahko tekmujemo z vsakim zasebnim podjetjem. Njihovo strokovno mnenje šteje in na podlagi tega mi nato ni težko sprejeti odločitve. Sodelavke in sodelavci se tudi ves čas izobražujejo, prav tako se veselijo uspehov. Prepričan sem, da smo skupaj spremenili miselnost v javni upravi. Ključno je sodelovanje, moja naloga pa je podobna nalogi trenerja v moštvenih športih: vsakomur najti pravo mesto, ga motivirati in zaščititi.

Maj je za Ljubljano poseben mesec, saj na dan zmage praznujemo mestni praznik. Je Ljubljana danes še vedno herojska?

Absolutno, čeprav se je nemogoče primerjati z vojnim obdobjem, ko so ljudje umirali za mir in svobodo. Menim, da je v sedanjem času najbolj herojsko, če se ne delimo. Šteje samo to, ali si dober človek ali ne. In to, da se spoštujemo in da smo zmožni sprejeti drugačnost in različnost. Zame je herojstvo tudi to, da sprejmeš in delaš dobro, da pomagaš. Predvsem pa, da ne škodiš drugemu. Ponosen sem, da v Ljubljani negujemo solidarnost, strpnost in tovarištvo, da ne pozabljam, da smo tu zaradi naših prednikov, ki so se uprli okupatorju. Ta konec tedna smo se spet množično odpravili na pohod po Poti ob žici. Vsa ta pozitivna energija, druženje meščank in meščanov vseh generacij ... Ni lepšega! V Ljubljani živi veliko res izjemnih ljudi in letos ponosno predstavljamo nova častna meščana Elzo Budau in prof. dr. Stanka Kristla. Obe, kot tudi preostalim nagrajencem, s ponosom in iz vsega srca iskreno čestitam!

Med krošnjami

NINA FINŽGAR

Verjetno med Ljubljankami in Ljubljančani ni prav veliko tistih, ki ne vedo, da se mesto uvršča med najbolj zelena v Evropi. O tem pričajo tudi številke. Tri četrtine območja MOL pokrivajo gozdovi, polja, travniki, parki in druge zelene površine. Če bi to razdelili med Ljubljance, bi vsakemu pripadlo 560 kvadratnih metrov, od tega kar 542 kvadratnih metrov javnih zelenih površin, 40 odstotkov od teh pa bi preraščala drevesa. Ravno drevesa so Ljubljani prinesla še en laskav naziv, ki ga podeljujeja Fundacija Arbor Day in Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo – »mesto dreves« v okviru programa Tree Cities of the World.

A čeprav se morda komu zdi, da narava zna poskrbeti zase, je v mestnih okoljih skrb zanjo predvsem v rokah ljudi. K njenemu ohranjanju lahko pripomoremo vsi, nekateri med nami pa so temu posvetili tudi poklicno pot. Eden od njih je Nejc Praznik, arborist iz Voke Snage, ki se v svoji službi ukvarja s pregledom stanja in razvoja dreves v mestu, načrtovanjem sajenja, vzdrževanja, obrezovanja, in če je potrebno, tudi z odstranitvijo bolnih in nevarnih dreves. »Mestna drevesa rastejo v izredno neugodnih razmerah. Malo je podzemnega in nadzemnega prostora, v mestu morajo drevesa preživeti večje temperaturne ekstreme, soočajo se s pomanjkanjem vode, zasoljevanjem, vandalizmom, naleti vozil ... Naša naloga je, da jim pripravimo kar se da dobre razmere za rast in skušamo z arborističnimi metodami vzgajati zdrava, varna in lepa drevesa, ki bodo dolgo živela,« svoje delo opisuje Praznik. Vsakdanja prizadevanja arboristov sicer, poleg lastni strokovni usposobljenosti, sledijo tudi Strategiji razvoja mestnih gozdov Ljubljane 2020–2045, ki je nastala v okviru projekta URBforDAN, Mestni svet pa jo je sprejel aprila 2021. Osrednje vodilo strategije je boljše gospodarjenje z mestnimi gozdovi in izboljšanje sodelovanja tako z lastniki kot uporabniki mestnih gozdov. Vse z zavedanjem velike dobroti, ki jo drevesa prinašajo mestu in njegovim prebivalcem.

Ravno v mestih imajo drevesa zelo pomembno vlogo, ekološko in socialno, česar

se pri svojem delu zavedajo tudi na MOL, zlasti v Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet, ki je za to področje odgovorno. Med drugim drevesa pripomorejo k boljši kakovosti zraka, skladiščijo ogljik, blažijo posledice skrajnih vremenskih pojavov, vplivajo na mestno mikroklimo, varujejo vodne vire in zadržujejo površinski odtok padavin. »V gozdu ohranjamo številne vrste živih organizmov ter njihova življenjska okolja in procese. Daje nam občutek pripadnosti in identiteto mestu. K boljšemu zdravju in počutju prebivalcev pripomore v obliki kakovostnih, dostopnih rekreacijskih površin in estetske komponente. Zaradi zagotavljanja vseh teh pomembnih funkcij, ne le varnosti za obiskovalce in infrastrukturo, moramo razvoj gozda aktivno, načrtno in premišljeno usmerjati,« še dodajajo na omenjenem oddelku.

»K temu sodi tudi sečnja, kadar gre za suha drevesa ali drevesa, pri katerih je podrobni arboristični pregled pokazal, da so preveč oslabiljena in zato nevarna za okolico,« pojasnjuje Praznik in dodaja, da je vsako drevo pred odločitvijo o poseku preverjeno z arborističnimi instrumenti, ki dajo uvid v stvari, ki s prostim očesom niso vidne. Lani je bilo teh, kot navaja MOL, nekoliko več ravno zaradi zaznanih potreb po ukrepih za zagotavljanje varnosti obiskovalcev gozdov ter varstva, nege in razvoja gozda. »Prizadevamo si, da ohranimo prav vsako drevo v mestu, hkrati pa nenehno sadimo nova.« Vse, da bo Ljubljana ostala zelena prestolnica tudi za vse generacije, ki prihajajo.

**ČE PRAV SE
MORDA KOMU ZDI,
DA NARAVA ZNA
POSKRBETI ZASE,
JE V MESTNIH
OKOLJIH
SKRIB ZANJO
PREDVSEM V
ROKAH LJUDI.**

Ko zabrenčijo čebele

ANA PISAR ČIVČIČ

Na sprehodu po pomladni Ljubljani ste v bližini travnikov, cvetočih rastlin, vrtov ali sadnih dreves zagotovo že srečali brenčeče delavke – čebele. Veste, da so obstajale že pred cvetočimi rastlinami? Najstarejši odkriti fosili teh žuželk so namreč stari kar 350 milijonov let, pojasnjujejo na Čebelarstvu Slovenije. Njihovega pomena pa se bolj kot kadarkoli prej zavedamo dandanes, saj zagotavljajo biotsko raznovrstnost in pomembno prispevajo k prehranski varnosti vseh nas. V našem mestu so rumene lepoticice zato vedno dobrodošle.

MOL se zavzema za razvoj čebelarstva, s projekti in dogodki nenehno poudarja pomen čebel za naše življenje, zato je lani spet prejela laskavi naziv čebelarstvu najbolj prijazna občina. Ob svetovnem dnevu čebel, ki ga na pobudo Čebelarstva Slovenije praznujemo 20. maja v čast začetniku modernega čebelarstva Antonu Janši, bo brenčalo tudi po naših ulicah. Program bo cvetel celoten maj, po zaslugi različnih dogodkov pa se bomo s čebelami in drugimi opravevalci še bolj spoprijateljili.

Ko govorimo o čebelah, se zagotovo večina najprej spomni na neprijeten pik, a življenje z njimi in ob njih je mnogo več kot le to. Že ko pomislimo na vse dobrote, ki jih dobimo, ko moči združijo pridne delavke in čebelarji ... Čebelji pridelki vsebujejo številne za telo koristne snovi z antioksidativnimi in protivnetnimi lastnostmi. Najpogosteje se na naših mizah pojavlja med – letno ga uživamo kar kilogram na prebivalca, pravi Aljaž Debelak, svetovalec za zagotavljanje varne hrane v javni svetovalni službi v čebelarstvu na Čebelarstvu Slovenije.

Poleg medu čebelarji vse bolj pridelujejo tudi cvetni prah. Ta med ljudmi postaja priljubljen zaradi številnih koristi, ki jih prinaša njegovo vsakodnevno uživanje. Pozabiti ne smemo na matični mleček in propolis, ki vsebujeta mnoge biološko aktivne snovi, blagodejne za naše telo. Zagotovo najbolj zanimiv pridelok pa je čebelji strup, ki se uporablja v kozmetiki in apiterapiji. Omenimo še vosek, iz katerega izdelujejo sveče in ga uporabljajo v kozmetiki.

Čebelarstvo je ena izmed najstarejših in najbolj tradicionalnih dejavnosti na podeželju. Danes se ponasamo tudi v evropsko priznanimi shemami kakovosti medu, ki pomenijo kontrolirano višjo kakovost in znano poreklo, vrste medu iz shem pa odražajo značilnosti okolja, iz katerega izvirajo.

Mogoče pa je ravno svetovni dan čebel odlična priložnost, da rumenim lepoticam in njihovim pridelkom odprete vrata svojih domov in spoznate njihove slastne okuse. Ali pa na svoje vrtove in okenske police posadite medovite rastline ter naredite nekaj dobrega ne samo za čebele, temveč za celoten planet.

Ljubljana je šport

Telesna dejavnost je temelj za zdravo, kakovostno in polno življenje v vseh starostnih obdobjih. Lahko rečemo, da se meščanke in meščani Ljubljane tega zavedajo, saj na zelenih površinah po mestu srečamo številne rekreativce. Še posebej so priljubljeni Pot spominov in tovarštva, park Tivoli z Rožnikom in Šišenskim hribom, Golovec, Grajski grič ter Šmarna gora, pa številni drugi parki in rekreaciji namenjene površine. Zelo dobro so obiskani tudi otoki športa, ki so razporejeni po vseh četrtnih skupnostih po mestu.

Telesno dejavnost in aktiven življenjski slog spodbujajo tudi na MOL, kjer skrbijo za vzdrževanje in nadgrajevanje javne športne infrastrukture, podpirajo pa tudi številne športno-rekreativne programe. Letošnje pomlad se bodo posebej posvetili tistim skupinam, ki so telesno manj dejavne. Zato so pod okriljem znamke Ljubljana je šport zasnovali celoletni program Gremo na šport, ki vključuje različne brezplačne športne dejavnosti. Nekatere, na primer telovadba, tek, kolesarjenje in golf, so primerne za čiste začetnike, za tek po naravnih poteh in pohode pa že potrebujemo nekaj telesne pripravljenosti.

Gremo torej na telovadbo, tek, golf, pohod, tek po naravnih poteh ter na cestno in gorsko kolo, s tem pa poskrbimo za svoje zdravje in dobro počutje. Z majhnimi koraki se daleč pride!

KAJA BENKO

NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!

Gremo na telovadbo

Bi radi naredili nekaj zase in začeli telovaditi, pa mislite, da so vse vadbe prezahtevne za vas? Imamo rešitev: pridružite se brezplačni telovadbi na prostem na več kot 30 otokih športa po vsej Ljubljani. Telovadba, ki jo vodijo strokovno usposobljeni vaditelji, je namenjena predvsem tistim, ki še niste telesno aktivni in bi radi z zmerno vadbo izboljšali svoje zdravje in počutje. Program izvajajo tudi v dnevnih centrih aktivnosti za starejše, poleg telovadbe pa organizirajo še brezplačne meritve telesne zmogljivosti, pohode s telovadbo in delavnice za zdrav življenjski slog. Telovadba poteka v vsakem vremenu, vse lokacije pa so objavljene na spletni strani ljubljana.si. Za več informacij lahko pokličete na številko 031/753 333 ali pišete na e-naslov ljubljanaesport@ljubljana.si.

Gremo na kolo

Če želite na kolesu doživeti še kaj več kot samo vožnjo po vsakodnevnih opravkih, se pridružite vodenim delavnicam cestnega in gorskega kolesarstva ter delavnicam vožnje s kolesi BMX. Namenjene so vsem, ki še nimajo tovrstnih kolesarskih izkušenj, in tudi tistim, ki želijo izpopolniti svoje znanje. V program Gremo na kolo so vključeni tudi vodeni kolesarski izleti. Osnov cestnega kolesarstva se lahko naučite na policijskem poligonu v Tacnu, kjer treninge dvakrat tedensko – ob ponedeljkih in četrtek ob 19. uri – organizira KD Rog. Več informacij dobite na e-naslovu info@kdrog.si.

Delavnice gorskega kolesarstva ponujata Športno društvo Golovec trails in Kolesarsko društvo Raid, to zadnje izvaja tudi delavnice vožnje s kolesi BMX. Dodatne informacije dobite na e-naslovih info@kd-raid.si in golovectrails@gmail.com.

Gremo na tek

Če ste bili do zdaj prepričani, da tek res ni za vas, vas brezplačna vadba Od hoje do teka pod vodstvom trenerja Urbana Praprotnika mogoče prepriča o nasprotnem. Primerna je namreč za vse, ki brez težav hodite, a menite, da nimate dovolj kondicije za tek, da boste preveč zadihani ali da vas bodo bolela kolena. Program temelji na postopnem povečevanju količine teka, pri čemer tudi manj športno aktivni spoznajo njegove pozitivne učinke. Osnovni namen vadbe je spoprijateljiti se s tekom in pridobiti ključne navade za zdrav način življenja, pa seveda vadba v skupini enako (ne)aktivnih ljudi.

Program traja tri mesece, spomladanski del poteka do konca junija, jesenski pa od septembra do konca novembra. Vadba traja eno uro, izvajajo jo v parku Tivoli ter na Kodeljevem in Grajskem griču. Za dodatne informacije lahko pišete na e-naslov urban.praprotnik2@gmail.com.

Gremo na tek po naravnih poteh

Tisti, ki že imate nekaj tekaških izkušenj in dovolj moči, da ste aktivni vsaj eno uro, vabljeni, da spoznate tek po naravnih poteh (trail tek). Tekški klub Šmarnogorska naveza to pomlad na Rožniku, Golovcu, Šmarni gori in Rašici izvaja brezplačni devettedenski tečaj trail teka. Posamezna vadba traja od 60 do 90 minut ter vključuje neprekinjene nizko intenzivne treninge v hoji in teku (prilagojene terenu), s katerimi udeleženci gradijo vzdržljivost, kratke in intenzivne teke, s katerimi poskrbijo za aktivacijo in razvoj hitrosti, ter tekaške in druge vaje za ekonomiko gibanja in koordinacijo.

Treningi so namenjeni izboljšanju kondicijske priprave ter predstavitvi varnega in učinkovitega gibanja po naravnem terenu. Glavni cilj pa je, da udeleženci vzljubijo tek v naravi. Več informacij dobite na e-naslovu zivljenjvteku@gmail.com.

Gremo na golf

Poskusite nekaj čisto novega, uživajte v naravi, se razgibajte in se ob tem naučite še golfa. Vabljeni v Mladinski golf center Stanežiče, kjer sta urejeni dve vadbeni zelenici in devet kratkih lukenj (pitch and putt). Program Gremo na golf izvaja Racman golf klub, namenjen pa je starejšim meščankam in meščanom. Prve skupine so se golfa začele učiti aprila in do zdaj že usvojile osnovna pravila in prvine te igre. Igranje golfa je primerno za vse generacije, združuje rekreacijo in druženje, njegova prednost pa je tudi ta, da ga lahko skupaj igrajo igralci različnih starosti, z različnimi nivoji znanja. Poleg tega ta šport spodbuja pozitivno razmišljanje in povečuje sposobnost koncentracije. Za dodatne informacije pišete na e-naslov racmangolfklub@gmail.com.

Naša zelena oaza

V Ljubljani imamo srečo, da ima lahko prav vsak izmed nas čisto svoj zeleni košček mesta, v katerem se sprosti, umakne vrvežu ter nabira kondicijo in energijo za spopadanje z vsakodnevnimi izzivi življenja. Ena takih zelenih oaz je Mostec, ki je skupaj s Koseškim bajerjem ter Rožnikom in Šišenskim hribom še posebej priljubljen med okoliškimi prebivalci.

KAJA BENKO

Mostec je brezčasen, predvsem pa nikoli prazen. Dopoldne so tu predvsem starejši, ki v zelenem in mirnem okolju opravijo vsakodnevni sprehod, se v rekreativnem centru srečajo z znanci in prijatelji, pa tudi za kakšno debato in partijo šaha na lesenih mizah ob gostišču se najde čas. Popoldne se jim pridružijo mlade družine in takrat oživi tudi prostorno otroško igrišče sredi gozda. Še posebej pestro je družabno dogajanje ob koncu tedna, ko je zanimivo opazovati medgeneracijsko druženje. Ob številnih lesenih mizah s klopmi se družijo vsi, od najmlajših do najstarejših, da štirinožnih prijateljev ne omenjamo. Preplet družin, mladih parov in skupin prijateljev različnih generacij, nekateri izmed njih se tu tradicionalno dobivajo že več let, je neprecenljiv.

Tu se čas res vrti drugače. Marsikdo se je pred leti sam igral na tukajšnjem igrišču, danes pa na igralih spremlja svoje otroke. Otroško igrišče sredi Mosteca je bilo včasih eno najbolj senčnih v mestu, saj so močne sončne žarke zastirale mogočne krošnje dreves. Žal je žled, ki je Ljubljano prizadel leta 2014, veliko škode povzročil tudi v Mostecu. Pod težo zmrzali, nato pa še zaradi napadov podlubnikov so klonila številna drevesa in pogled na tako opustošen gozd je bil res žalosten. Ampak narava ima svojo moč in v naslednjih letih si je opomogla, tudi zaradi pogozdovanja. Mostec je del Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Manjši del območja je razglašen za naravni rezervat, ki je hkrati tudi botanična naravna vrednota. Na tem delu je na prvem mestu spoštovanje narave in vseh njenih prebivalcev. Vsak obiskovalec bi se moral zavedati, da je tu gost, in se tako tudi vesti. Zato bodimo res pozorni in za seboj pustimo čim manj sledi.

Mostec je mokrotna dolina, kjer se je oblikovalo prehodno barje. Napajajo ga vode,

ki pritekajo po pobočjih Debelega hriba, in občasen vodotok, ki iz Mosteca odteka proti Koseškemu bajerju. In res, tu je voda povsod okoli nas, potoček nas spremlja po celotnem območju, ob poteh pa lahko opazujemo manjše in večje zaplate blata ter luže in mlake, ki pričajo, da smo na mokrišču. Tu še najdemo redke in ogrožene rastlinske in živalske vrste, ki prispevajo k bogastvu narave celotnega krajinskega parka.

Če zavijemo z glavnih poti, lahko na tleh opazimo odmirajoče dele dreves in drugih rastlin. To ne pomeni, da gozd ni vzdrževan. Ravno nasprotno. Odmrta lesna biomasa (odmrlo drevje različnih vrst, dimenzij in stopenj razkroja) je nujna za nemoteno življenje gozda. Ponuja namreč pomemben življenjski prostor številnim organizmom, ki pripomorejo k odpornosti gozda kot ekosistema, pomembno vlogo pa ima tudi pri kroženju hranil in skladiščenju ogljika, prispeva k raznolikosti okolja ter biotski pestrosti.

Do Mosteca vodijo številne poti, večina obiskovalcev pa vanj vstopi po Večni ali Matjanovi poti, ki vsaka s svoje strani zaobjameta otroško igrišče in gostišče, potem pa združeni peljeta do smučarskih skakalnic. Kje pa se Mostec konča? Točne meje ni, za neke vrste naravno mejo velja vzpona si lahko na hitro ogledamo male in velike junake, ki nabirajo skakalne izkušnje, potem pa nadaljujemo pot proti Tivoliju, Rožniku ali pa zavijemo v gozd in se po manjših poteh skušamo vrniti do Mosteca. Zakaj skušamo? Ker se utegne zgoditi, da vas bo pot pripeljala v povsem drugo smer. To je še en čar Mosteca, z lahkoto se lahko malce izgubimo v gozdu, a vedno najdemo pot iz njega.

SKAKALNI JUNAKI

Mostec je dom smučarskih skakalcev, članov Smučarskega skakalnega kluba Ilirija. Tu so v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja uredili šest skakalnic, zdaj prekritih z umetno podlago, ki mladim športnikom omogoča treninge tudi poleti. Največjo, 55-metrsko skakalnico so z mednarodnim tekmovanjem odprli leta 1972, rekord skakalnice, ki znaša 60,5 metra, pa je leta 2008 dosegel Matjaž Zupan. Skakalne izkušnje so tu nabirali številni izvrstni skakalci, med drugimi tudi nosilci olimpijskih medalj iz Calgaryja Matjaž Debelak, Primož Ulaga in Miran Tepeš ter dvakratna olimpijska prvakinja iz Pekinga Urša Bogataj.

SPOŠTLJIVI GOSTJE V NARAVI

Mostec je dom številnih rastlin in živali, zato bodimo ob obisku spoštljivi in obzirni. Še posebej pozorni bodimo spomladi, ko pričakujejo mladičke ali že skrbijo zanje. Spoštujemo njihov življenjski prostor, ne vznemirjajmo jih in ne hranimo, saj imajo dovolj primerne hrane v svojem okolju. Pse imejmo ves čas pod nadzorom in na povodcu. Na ožjem območju, ki je zavarovano kot naravni rezervat, je prepovedano nabiranje gozdnih plodov in sadežev.

KAKO DO MOSTECA

Avtomobili v Mostec ne sodijo. V naravi si želimo sprostitve, miru in odklopa od vsakodnevnega vrveža, zato je najprimerneje, da je tudi naš prihod čim bolj prijazen do narave: pridemo peš, s kolesom ali mestnim avtobusom. Po Večni poti do Mosteca vozi avtobus linije 18. Kolesarjenje po Mostecu je sicer dovoljeno, a le po urejenih poteh. Gorsko (trail) kolesarjenje tu ni dovoljeno, za to imamo v Ljubljani urejena druga območja, na primer Golovec.

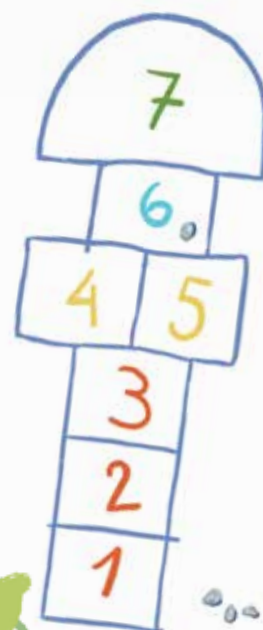
Pridite na dvorišče!

Pred pojavom pametnih telefonov in tablic je spomladansko sonce otroke zvalo na dvorišča med stolpnici in bloki. Tam so preživeli vsako prosto uro in med seboj pletli trdne prijateljske vezi za vse življenje. Dolgčas so preganjali z različnimi igrami, pri katerih je bilo dobro biti spreten in prebrisan, pomembno pa je bilo tudi sodelovati. Dragi otroci, igrišča, dvorišča in parki v našem mestu vas vabijo, da jih spet napolnite s svojim živzavom. Preizkusite igre, ki so se jih igrali vaši starši in stari starši, ali pa si izmislite čisto svoje. Naj vaša domišljija poleti nad mestom.

MIČA VIPOTNIK

Slepe miši

Poiščite prostor, kjer se boste igrali. Priporočljivo je, da je brez ovir, v katere bi se slepa miš lahko zaletela. Z izštevanke, na primer »An ban, pet podgan, štiri miši, v uh me piši, vija vaja ven«, izberite igralca, ki bo prvi lovil. Z ruto mu prevežite oči, tako da nič ne vidi. Zavrtite ga okoli njegove osi, da nekoliko izgubi orientacijo, nato pa vzkliknite: »Slepa miš, ti loviš!« Potem se otroci slepe miši lahko dotikate, se ji oglašate in seveda izmikate, da vas ne more uloviti. Ko nekoga vendarle ujame, si slepa miš lahko sname prevezo z oči, tisti, ki ga je ulovila, pa postane slepa miš.

Ristanc

Za ristanc ali fuč na tla narišite kvadrate, ki so malce večji kot vaša stopala. Najprej dva enojna, enega dvojnega, pa spet enega enojnega in enega dvojnega. Na koncu zarišite še polkrog. V posamezne like napišite številke od ena do sedem. Poiščite kamenček, ki naj bo okrogel in ploščat. Kamenček vrzite v prvi kvadrat in skačite po oštevilčenih kvadratih. V enojno polje skočite z eno nogo, v dvojno pa z obema hkrati. Pri obratu v polkrogu se obrnite v skoku. Ponovite vajo in vmes poberte kamenček. Potem vrzite kamenček v drugi kvadrat in tako nadaljujte vse do konca. Če kamenčka ne vržete v pravi kvadrat ali v enojni kvadrat stopite z obema nogama, padete ali pohodite črto, je na vrsti drugi igralec. Zmaga igralec, ki uspešno konča s sedmico.

Zemljo krast

Potrebujete kos krede za risanje po asfaltu in dovolj trdno krajšo palico za metanje. Igrajte se vsaj trije, še bolje, če vas je več. Na tla narišite velik krog in ga razdelite na toliko enakih delov, kot je igralcev. Posamezne dele lahko poimenujete kot države, celine ali mesta. Vsak igralec se postavi zunaj kroga pred svoj del. Eden vzame palčko, jo postavi v središče zarisanega kroga in spusti, da pade na enega od delov. Igralec, na čigar zemljo pade palčka, mora hitro stopiti nanjo in zaklicati Stop! Drugi zbežite čim dlje stran in se ob vzkliku Stop! ustavite. Tisti, ki ima palčko, jo vrže in poskuša zadeti enega od soigralcev. Če mu uspe, lahko vzame del njegove zemlje, sicer pa tisti, ki ga ni zadel, vzame del njegove. Zemlja se ukrade tako, da zavojevalec stoji na svoji zemlji in zariše čim dlje v nasprotnikovo polje. Igre je konec, ko ne ostane nič več zemlje za ukrasti.

Frnikole

Potrebujete steklene pisane kroglice frnikole, ki jim nekateri pravijo tudi frnikule ali nike. Obstajajo tudi keramične, vendar niso tako zanimive. Poiščite čim bolj ravno površino, ki ni prekrita z asfaltom, peskom ali travo, torej tako, kjer je zemlja. Odstranite kamne, če je treba, in izdolbite jamico, kamor bo treba v čim manj potezah spraviti frnikolo. Igralec je lahko poljubno veliko. V vrstnem redu mečite ali frcajte kroglice in jih poskušajte čim bolj približati vdolbini. Lahko tudi zbijate frnikolo, in če jo zadenete, je vaša. Prvi, ki pride do cilja (jamice), pobere vse frnikole, ki so na igralni površini. Dobri igralci imajo zato vedno polne žepe steklenih kroglic.

Gumitvist

Za igro potrebujete ravna tla in gumitvist, ki ga lahko naredite tako, da zvežete daljšo šiviljsko elastiko. Dva igralca stopita znotraj zvezanega elastičnega traku, ga napneta in nastavita višino; začneta na višini gležnjev. Določite tisto ali tistega, ki bo čez gumitvist skakal prvi. Lahko skačete v zaporedju, ki si ga zamislite sami, ali pa po rimi usa usa usa sa, ki gre takole: najprej igralec pristane tako, da ima med nogama levi del elastike, nato desni in to ponovi. Nato skoči z obema nogama noter in še tako, da sta obe nogi zunaj - vsaka na svoji strani gumitvista, zasuka nogi, da se elastika ovije okrog nog, potem pa skoči z obema nogama na isto stran zunaj gumitvista. Ko konča zaporedje, igralca, ki gumitvist drži, elastiko dvigneta na višino kolen, na naslednji stopnji na višino pasu, nato nad pas in na prsi in naprej. Nekateri so že pravi mojstri. Ko igralec naredi napako, se zamenja z enim od dveh, ki elastiko drži.

VID RUPAR
učenec 4. b, OŠ Ledina

Meni se zdi, da se mesto Ljubljana razvija v pravo smer, zato mi je življenje v Ljubljani vse boljše. Pa tudi že prej mi je bilo življenje v Ljubljani všeč. Všeč mi je, ker je razvita in ni treba v trgovino iti na drugo stran mesta. Všeč mi je tudi, da ima veliko zelenih kotičkov. V Ljubljani mi je zelo všeč, da imamo organiziran javni promet, zato se velikokrat na trening nogometa peljem z mestnim avtobusom. Nogomet velikokrat igram tudi s prijatelji v prostem času na mestnih zelenih površinah. S šolo nimam veliko dela, saj se mi zdi, da imam šolskih obveznosti ravno prav. Se pa seveda veselim počitnic, ki jih prav tako velikokrat preživim v Ljubljani. Želim si, da bi v mestu v prihodnosti lahko dobili podzemno železnico, višje stavbe in da bi zmanjšali avtomobilske izpuste.

IZABELA MAHNIČ
učenka 4. b, OŠ Ledina

Moj dom je v Ljubljani, zato se zelo dobro počutim v mestu. Mojem mestu. Živim v centru Ljubljane, zato se redko kdaj peljem z mestnimi avtobusi. Pred našim blokom stoji še en blok. V sosednjem bloku živita brat in sestra, s katerima se med vikendi zelo radi igramo. Občasno imam veliko dela za šolo. Veselim se počitnic, vendar bom vseeno pogrešala šolo, šolske hodnike, sošolce ...

OLGA BURTSEVA-KULJAVITSEVA
učenka 4. b, OŠ Ledina

Ime mi je Olga in prihajam iz Rusije. V Ljubljani živim že dve leti in pol. Tu mi je zelo všeč, saj ima mesto veliko zelenja. Moj najljubši dan je nedelja, ko grem z družino in prijatelji v Tivoli. Nikoli se ne peljem z avtobusom, se pa peljem z vlakom. Druženje mi ni preveč všeč. Najraje se družim s sestro in bratom. Doma igramo namizne igre, na igrišču pa košarko. Ko pridejo naši prijatelji, se igramo finko. To je igra z žogo. Šolo imam zelo rada. Najlažji sta mi matematika in likovna umetnost. Z domačo nalogo imam zelo malo dela. Počitnic se zelo veselim, ker gremo z družino kam na izlet. Vsako poletje se kopam v morju. V Sloveniji mi je zelo všeč!

IVA MARKAČ
učenka 4. b, OŠ Ledina

Vmestu se zelo dobro počutim. V Ljubljani mi je najbolj všeč nebotičnik. Z mestnim avtobusom se zelo rada peljem v živalski vrt. Zunaj se zelo rada igram z vrstniki. Igramo se igre z žogo. Za šolo nimam preveč dela, se pa res veselim počitnic.

FLORA OMERČEVIĆ IN SUNA SRDIĆ
dijakinji

Živahno in prometno mesto

Tukaj Flora. Sem dijakinja Srednje šole za oblikovanje in fotografijo. Živim v centru Ljubljane in to mi zelo ustreza. V prostem času rada skejtam, poslušam glasbo, gledam filme, se družim s prijatelji in rišem. Dve ulici stran od mene pa živi moja prijateljica Suna.

Jaz, Suna, sem dijakinja Gimnazije Bežigrad. Čas, ki ga ne preživim v šoli, porabljam za učenje, risanje, druženje s prijatelji, igranje bobnov, poslušanje glasbe in obiske pri babici.

Spoznali sva se že v vrtcu in se sprva na smrt sovražili. Na najino žalost sva bili vpisani v isto osnovno šolo, in to celo v isti razred. Bojno sekuro sva zakopali šele v četrtem razredu, ko sva skupaj začeli trenirati atletiko. Od takrat naprej najino prijateljstvo doživlja samo vzpone in ne pustiva, da bi spori iz preteklosti vplivali nanj.

V Ljubljani sva se rodili in tu odraščava že 16 let. Velikokrat se druživa na sprehodih, zato bi lahko rekli, da imava to mesto v malem prstu. Florini najljubši ulici sta Čufarjeva in Trubarjeva, jaz pa se rada sprehajam po stari Ljubljani in Krakovskem nasipu, kjer je moja najljubša Dunajska pekarna. Sprehodi se pogosto končajo v lokal ali kavarni. Ker jih je Ljubljana polna, lahko vsak najde kakšnega po svojem okusu. Najini favoriti so Doktorji, Pritličje in Makalonca. Kar pa se tiče lokalov z živo glasbo, izbereva Zorico.

Ker obe zanima umetnost, radi obiskujeva različne razstave in umetniške dogodke v ljubljanskih muzejih in galerijah. Redko zamudiva kakšno razstavo v Cukrarni. Jaz, Flora, imam tam zaradi obiskovanja Srednje šole za oblikovanje in fotografijo prost vstop, Suni pa ni problem na ta račun porabiti del svoje žepnine. Velik del prostega časa namenjava poslušanju glasbe in obiskovanju koncertov. Ljubljana ima kar nekaj koncertnih dvoran,

glasbeni dogodki pa bi se lahko odvijali bolj pogosto. Radi imava poletno dogajanje na Kongresnem trgu, pogrešava pa kakšne večje dogodke v Tivoliju.

Kar naju moti v tem mestu, je popularnost električnih skirojev. To vozilo se nama zdi nevarno in prehitro, njihovi vozniki pa pogosto niso dovolj spretni pri izmikanju ljudem. Iz najinih izkušenj je pot po Ljubljani najbolje ubrati peš. V toplejših mesecih pa so dobrodošla tudi kolesa, kar spodbuja zelo ugodna letna naročnina koles za izposojlo BicikeLJ. Javni prevoz v mestu velikokrat ni najboljša izbira. Z enega konca Ljubljane na drugega najhitreje pridemo s kolesom, saj se avtobusi dostikrat znajdejo v zastoju, mesto pa je razmeroma ravno in optimalno za kolesarje. Izjemi sta grič, na katerem stoji Ljubljanski grad, in pa Rožnik s Tivolijem, kjer Flora dnevno spreha svojega psa. Število parkov v glavnem mestu Slovenije bi lahko bilo večje. Človek tu pogosto pogreša miren in samotni prostor v naravi s pogledom na reko ali jezero. Številni parki v centru so domovi brezdomcev, Tivoli pa je vsak sončen dan preplavljen z ljudmi, marsikdaj turisti.

KER OBE ZANIMA UMETNOST, RADI OBISKUJEVA RAZLIČNE RAZSTAVE IN UMETNIŠKE DOGODKE V LJUBLJANSKIH MUZEJIH IN GALERIJAH.

A kljub vsemu temu Ljubljane ne bi zamenjali za nobeno drugo slovensko mesto. Tudi njena velikost nama ugaja. Življenje v centru ima definitivno več prednosti kot slabosti, živahno dogajanje na ulicah pa popestri najin vsakdan.

ŠPELA RESMAN
študentka in sodelavka Mladih zmajev

Velik kapučin, prosim!

Življenje v Ljubljani je pestro, hitro, furjasto. Ljudje so v nenehnem pogonu, da bi prišli na svoj cilj – v šolo, službo ali le na kavo s prijatelji. Vendar je v mestu, ki je tako obsežno, kot je Ljubljana, pomembno, da si časovno učinkovit, če želiš kam priti. Za dekle, ki prihaja iz počasnega manjšega primorskega kraja, sta se velikost in intenzivnost mesta zdeli kot nepremagljivi oviri, ko sem se za študij preselila v to veličastno prestolnico.

Ob selitvi mi je življenje v Ljubljani metalo polena pod noge, ampak sem se počasi prilagajala na nov ritem. Največji izziv mi je bil obvladati mestne avtobuse, ki so mi bili pravo odkritje. Tako sem se prvih nekaj mesecev v turističnem duhu sprehajala z odprtim zemljevidom na telefonu in preračunavala, na katero stran ceste se moram postaviti, da bom prišla na zeleni cilj. Prvi občutek domačnosti sem začutila, ko sem odkrila kavarno, kjer sem si lahko privoščila dober velik kapučin. To mi je vlilo upanje, najdam življenju v slovenski metropoli priložnost, da se pokaže v svoji najlepši luči.

Sicer sem se na začetku res srečevala s številnimi izzivi, ampak sem kar hitro ugotovila, da mi mesto ponuja veliko več priložnosti, kot sem v začetku videla slabosti. Kot oseba, ki ne obožuje velikih družabnih dogodkov in gneče, ampak ji je bolj pomemben prijeten ambient za druženje ali učenje ob dobri kavi, sem si v Ljubljani našla nekaj prostorčkov, ki mi ponujajo ravno to. Tako me lahko vsaj enkrat tedensko najdete v prijetni kavarni R&B v bližini Bavarskega dvora, kjer ob dobri kavi in še boljši korenčkovi torti skupaj s prijatelji razrešujem največja življenjska vprašanja ali pa se le pritožujem nad količino študijskega dela.

Podoben kotiček sem si našla tudi v mladinskem centru Mladi zmaji v Šiški, kjer mi namizni nogomet in omara, polna družabnih iger,

ponujata vse za kakovostno preživljanje prostega časa ob dobri družbi tamkajšnjih mladinskih delavk in prostovoljcev ter drugih obiskovalcev centra. Mladi zmaji pa mi ne omogočajo le udobnega pobega iz vsakodnevne študijske rutine, ampak s svojim raznolikim programom nagovarjajo mojo umetniško žilico.

Toplejši spomladanski dnevi me vabijo k potikanju po cvetočih ljubljanskih parkih ali sprehodu na Ljubljanski grad. S kavo v roki se sprehajam po nabrežju Ljubljanice in si v sencih mogočnih dreves, ki krasijo ljubljanske parke, najdem miren kotiček za branje ali poslušanje glasbe. Obsežnost mesta mi ponuja neskončno raziskovanje in odkrivanje lepote prestolnice, od zanimivih družbenokritičnih grafitov do umetniških detajlov na vrhu visokih zgradb. Vsake toliko se »zgubim« po neznanih ulicah, ki ne sodijo med moje vsakodnevne poti, in najdem še kakšen nov kotiček ali umetniški fragment, ki v meni dodatno vzbudi ljubezen do tega mesta.

ZAME MLADI ZMAJI NISO LE UDOBEN POBEG IZ VSAKODNEVNE ŠTUDIJSKE RUTINE, AMPAK S SVOJIM RAZNOLIKIM PROGRAMOM NAGOVARJAJO MOJO UMETNIŠKO ŽILICO.

V Ljubljani svoje duše ne hranim le z dobro kavo in sprehodi po mestnih ulicah in parkih, ampak tudi s koncerti svojih najljubših glasbenih skupin ter prostovoljskim udejstvovanjem. Praktično na doseg roke imam pester izbor organizacij, kjer lahko prek prostovoljskega dela pridobivam zame pomembne (življenjske) izkušnje in s tem rastem in se razvijam.

Po štirih letih študentskega življenja v Ljubljani lahko rečem, da se tu počutim že domače. Z vsakim letom bolj (za)čutim ritem mestnega življenja. Čeprav hitrost tukajšnjega bivanja še vedno ni spremenila mojega počasnega primorskega duha, mi živost tega mesta, ki jo še posebej začutim ob prvih poletnih dnevih, napolni dušo s sproščenostjo in upanjem.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališč MOL in uredništva glasila Ljubljana.

60 let učenja, raziskovanja in prijateljstva

Učenje tujih jezikov, likovne, plesne in glasbene delavnice, gledališka, lutkovna in filmska vzgoja, raziskovalni projekti, igralne urice in predšolsko učenje na zanimiv in zabaven način za najmlajše: to je le del organiziranih dejavnosti, zaradi katerih Pionirski dom obiskujejo množice malih in malo večjih nadobudnežev, ki si želijo pridobiti novih znanj in veščin. Njegov častitljivi jubilej je spodbuda za naprej.

JAK VREČAR

O d leta 1963, ko so otroci in mladostniki prvič organizirano obiskovali aktivnosti v Pionirskem domu, se je v znameniti polkrožni stavbi nekdanjega Baragovega semenišča zvrstilo več deset tisoč udeležencev dejavnosti in še več sto tisoč obiskovalcev prireditev. Njihovo število se povečuje še danes, ko dejavnosti ne potekajo več le v Festivalni dvorani in vseh drugih kotičkih polkrožne stavbe na Vilharjevi 11 (mimogrede, v izvorni Plečnikovi zamisli je bil zamišljen, a nikoli dokončan celoten krog – danes bi s privlačnimi dejavnostmi gotovo napolnili tudi drugo polovico), ampak tudi v Art centru na Komenskega 9 in Dvorani Jenko na Miklošičevi 28.

Pionirski dom je tudi letos, ob svoji 60-letnici, vsak dan pisan in živahen. Delavnice, programe in tečaje obiskuje in soustvarja okrog 1400 udeležencev, večinoma mladih. V njem znanje pridobivajo že vrtčevski otroci od četrtega

Plesne delavnice lahko obiskujejo že malčki od četrtega leta dalje. Otroci na njih rastejo od prvih gibalnih korakov do improvizacije, koreografije in samostojnih plesnih predstav. Plesne umetnosti se lahko v Pionirskem domu učijo tudi odrasli.

leta naprej, saj so izjemno priljubljene igralne urice v tujih jezikih, glasbene pripravljavnice in »črkarije«. Največji del organiziranih dejavnosti pa je namenjen šolarjem od šestega leta starosti naprej.

»Težko rečem, koliko so povprečno stari otroci, ko se vpišejo k nam. Pomembno pa je, da tisti, ki se vpišejo, nato ostanejo z nami leta in leta. Lepo je spremljati, kako se iz otrok prelevijo v mladostnike in odrasle, ki se k nam vračajo v novi vlogi. Pogosto se dogaja, da starši, ki v Pionirski dom pospremiijo svoje najmlajše, najprej vprašajo, ali tu še vedno uči kateri

od pedagogov, na katerega imajo sami lepe spomine. Imamo pa tudi par, ki hodi k nam že več kot 25 let. Spoznala sta se na angleščini, se tukaj zaljubila, zdaj pa imata svojega malčka,« pripoveduje Barbara Murn Vrviščar, od lani direktorica Pionirskega doma. Vrvež v hiši tudi ona pozna že od malega: »Z bratom sva seveda hodila v Pionirski dom, on na tuje jezike, jaz na dramski krožek. Gledališka dvorana, oder, črne zavese, adrenalin pred prvimi koraki na oder ... Te spomine nosim s seboj vse življenje.«

Adut Pionirskega doma so aktivnosti vseh vrst. Med jeziki so najbolj priljubljeni angleški, nemški in španski. Tujci, med katerimi je v zadnjem letu največ Ukrajincev, se tu učijo slovenščine. Na oddelku za kulturo je največ zanimanja za slikarstvo in gledališče, pri glasbi pa za kitaro, petje, klavir in bobne.

OTROKE IZ PIONIRKEGA DOMA IN NJIHOVE MENTORJE LAHKO SREČATE NA DOGODKIH MOL.

OTROCI, KI OBISKUJEJO PIONIRSKI DOM, IN STARŠI, KI JIH K TEMU SPODBUJAJO, PREPOZNAVAJO PREDNOSTI RESNIČNEGA ŽIVLJENJA IN OSEBNIH STIKOV PRED DIGITALNIM SVETOM.

Živahni utrip dopolnjujejo mladi raziskovalci, ki z zaščitnimi očali in belimi haljami spominjajo na »čisto tapravo« znanstvenike, ter mali radovedneži, ki vpivajo besede in verze na predstavah in druženjih s kulturnimi ustvarjalci. »V eni od naših novejših aktivnosti, mednarodnem projektu Poets of today – Voices of tomorrow (POT-VOT), se poglobljam v branje poezije in literature. Ugotavljamo, da v šolah otroci premalo berejo živče avtorje, s katerimi bi dejansko lahko prišli v stik, zato katerega od njih radi povabimo k nam, da ga otroci kar sami vprašajo, o čem piše v svojih pesmih. Tako nam vsaj v Pionirskem domu ni treba vselej razlagati, kaj je hotel pesnik povedati s svojimi verzi, kot to običajno počnejo v šolah,« z nasmehom pojasnjuje direktorica.

Dejstvo je, da Pionirski dom s svojimi programi v teh časih za otrokovo pozornost tekmuje z družbenimi omrežji in elektronskimi zasloni vseh vrst. Otroci, ki prihajajo sem, in njihovi starši, ki jih k temu spodbujajo, še vedno prepoznajo prednosti resničnega življenja in osebnih stikov z vrstniki pred digitalnim svetom. »Spodbujamo možgane malčkov, želimo si, da se jim prižge žarnica in da začne v njih vreti od novih idej. Otroci so izjemni, ko se jim zasvetijo oči, ko ustvarjajo in vpivajo nova znanja. Povabljeni v svet gledališča, slikanja, raziskovanja, prepevanja ali k spoznavanju drugih kultur, resnično oživijo. Pri nas pozabijo na telefon in ga zamenjajo za doživetja,« doda direktorica.

Na Vilharjevi se otroci res sprostitjo. Namen ni njihov šolski dan podaljšati v še eno dejavnost, pri kateri se uspeh meri z ocenami, in jim s tem povzročati nepotrebno stisko. Igrivo vzdušje je nalezljivo in pogosto se zgodi, da končajo v drugem prostoru, kot so začeli. Otrok pride na jezikovne urice, nato pa zasliši zvok glasbil ali pa radovedno pokuka med tiste, ki v sosednjem koticu plešejo – in že lahko najde nov magnet za naslednje leto. Štejejo pristnost, veselje do odkrivanja neznanega in učenja novega ter vsestranska želja po izmenjavi znanj in občutij.

V Pionirskem domu danes programe izvaja skoraj 30 stalno zaposlenih in več kot 50 honorarnih sodelavcev. Vrednote, ki so cenjene v tem kolektivu, so strokovnost, prijaznost in srčnost. Prav zato, ker so pedagogi vpeti v svoje delo tudi čustveno, programi nikoli niso enaki, ampak se

Otroci na delavnici animiranega filma spoznajo zgodovino in celoten postopek ustvarjanja te filmske vrste. Napišejo scenarij, izdelajo like in sceno, posnamejo animacijo in zvok, nato pa oboje zmontirajo v film.

Odrasli, vabljeni!

V Pionirskem domu si želijo, da starši ne bi bili le »taksisti« za svoje otroke, zato so tudi za odrasle pripravili številne zanimive dejavnosti. Svoj prosti čas lahko pri njih izkoristite za razvoj novih znanj ali urjenje ustvarjalne žilice. Učite se lahko več kot deset tujih jezikov in zanje opravite tudi mednarodne izpite. Lahko kiparite, plešete ali se učite igranja instrumentov. Zelo dobro so obiskane predstave Pionirskega teatra, tradicionalni plesi ob koncu tedna pa so že dobrega pol stoletja stalnica Festivalne dvorane. In da ne pozabimo: že danes si lahko za prihodnje leto označite tudi dneve pustnega rajanja. V Pionirskem domu so namreč vsako leto ugotavljali, da na njihovem pustnem plesu ob malčkih v maskah uživajo tudi starši, a se zanje dogodek prehitro konča. Njim je zdaj namenjeno posebno nadaljevanje – »after party« samo za odrasle.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

Pionirski dom med poletnimi počitnicami organizira počitniško šolo, v kateri preizkuse znanja in ocene zamenjajo s sproščenim druženjem in prepletom različnih dejavnosti. Šole potekajo na dveh lokacijah: na Vilharjevi cesti 11 in v Komenskega ulici 9.

ŠTEJEJO PRISTNOST, VESELJE DO ODKRIVANJA NEZNANEGA IN UČENJA NOVEGA TER VSESTRANSKA ŽELJA PO IZMENJAVI ZNANJ IN OBČUTIJ.

spreminjajo. Veliko idej in predlogov prinesajo tudi otroci in mladostniki. Animirani film, znanstveni krožek in robotika, programiranje, pa tudi moda. Vse to so področja, na katerih so v ljubljanskem domu ustvarjalnosti in znanja že našli navdih ali pa ga bodo kmalu. Obudili so tudi nekdanj živahno založniško dejavnost, poskrbeli za pedagoške priročnike in med drugim izdali publikacije s področij gledališča, plesa, filmske produkcije in glasbe. Širok izbor tečajev in delavnic z leti nadgrajujejo tudi v sodelovanju z različnimi institucijami v Ljubljani in Sloveniji. Otroke iz Pionirskega doma in njihove mentorje lahko srečate na dogodkih MOL, pozimi pripravijo prednovoletni čarobni gozd v parku Zvezda, dejavni pa so tudi na festivalih, kot sta Kulturni bazar in Junij v Ljubljani. Vodstvo in pedagogi Pionirskega doma sodelujejo tudi s Pedagoško fakulteto in Filozofsko fakulteto ter AGRFT, lani so se povezali tudi s Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani. Otroke obiskujejo gasilci in vojaki, v koledarjih imajo skupne aktivnosti s Kinodvorom, Cankarjevim domom in Botaničnim vrtom. Z vključevanjem v projekte EU, kot sta Ustvarjalna Evropa in Erasmus+, ter sodelovanjem s podobnimi ustanovami na Finskem,

Na festivalu Junij v Ljubljani se učenci glasbenih delavnic v Pionirskem domu predstavijo s projektom Rock akademija. V različnih zasedbah in vlogah igrajo svoje avtorske skladbe in priredbe priljubljenih popevk.

Poljskem, v Romuniji, Srbiji, Franciji, Hrvaški, Madžarski, Veliki Britaniji in Italiji, so vse bolj opazni tudi v mednarodnem prostoru.

Podobno kot imajo v Pionirskem domu vselej še več zamisli in nekaj premalo prostora, tudi tukaj nimamo dovolj strani, da bi lahko (p)opisali vse, kar se v Pionirskem domu zanimivega dogaja. Zato je najbolj primerno, da povabimo v njegove prostore nove generacije. Učenje in raziskovanje, spoznavanje in vzljubljanje novih spretnosti ali kultur, vse to je neprecenljiv kapital, ki ga lahko damo otrokom za prihodnost. Ustvarjanje pristnega stika, ničelna toleranca do izključevanja, spodbujanje pristnosti, miselni in čustveni razvoj, razvoj samozavesti – vse to so prednosti, ki jih pri tem prinašajo programi Pionirskega doma.

»Največja nagrada pri našem delu je spoznanje, koliko različnega se da spodbuditi v najmlajših. Včasih vidimo kakšnega otroka, ki prvič vstopi plah in negotov, ne da bi vedel, kako pokazati svojo radovednost ali ustvarjalni talent. Potem pa taista odraščajoča oseba ob zaključku leta stoji na odru, zaključnem nastopu ali na razstavi svojih del ter ponosno pripoveduje o tem, kaj vse ji je všeč in kaj zaznava okrog sebe. Sledijo aplavz vrstnikov, spodbuda odraslih, objem s pedagogi in obljuba, da se vsi skupaj znova snidejo po počitnicah. To so trenutki, v katerih vemo, da smo na pravi poti,« nam misli kolektiva, ki bo uspešno zgodbo nadaljeval tudi v novem desetletju, povzame direktorica Pionirskega doma.

Program delavnic, tečajev in dogodkov v Pionirskem domu si lahko ogledate na spletni strani **pionirski-dom.si**.

PIONIRSKI DOM

LPP 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 19, 20 – postajališče Razstavišče

BICIKELJ – Vilharjeva cesta 23

Očaran nad kulturo

Gonzalo Carlos Caprirolo Cattoretti prihaja iz Bolivije. Svoj prostor pod soncem je pred 25 leti našel v Ljubljani, kjer dela kot vodja analitične službe na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Sem ga je pripeljala ljubezen, navdušili pa sta ga predvsem kultura in arhitektura mesta. Najraje se sprehaja ob Ljubljani, ki mu predstavlja ravnovesje.

MOJCA GRIZOLD

Odraščali ste v Boliviji. Kako se spominjate življenja tam?

Tam sem živel pred več kot 30 leti, ko je bilo življenje bolj umirjeno kot zdaj, država pa manj razvita. Imeli smo občutek, da smo daleč stran od središča sveta, in življenje je teklo počasneje kot drugod. Bolivija je zelo slikovita in pisana dežela s čudovito naravo. Spominjam se, da smo se veliko družili, igrali nogomet in plesali. Žal pa so bile takrat v državi napetosti, dogajali so se vojaški udari. Zaradi tega je bilo težko študirati, saj so se fakultete zaradi udarov zapirale. Zato sem se tudi odločil za študij v tujini.

Kam ste se odpravili?

Vpisal sem se na študij ekonomije v Ciudadu de Mexico in tam doštudiral. Po tem sem tri leta delal v New Yorku, nato pa se vrnil v Mehiko, kjer sem končal podiplomski študij. Po nekajletnem delu sem se vpisal še na podiplomski študij na Univerzo Columbia v New Yorku in se po zaključku zaposlil na centralni banki v Boliviji. Moj cilj je bil ostati tam, saj sem bil mnenja, da je veliko možnosti za izboljšave, a sem se zaljubil in pot me je odnesla drugam.

V Ljubljano vas je torej pripeljala ljubezen?

Tako je. Ko sem študiral v New Yorku, sem spoznal svojo zdajšnjo ženo, ki je Slovenka. Veliko sva

»V LJUBLJANI IMAŠ OBČUTEK, DA SI BOLJ PRIZEMLJEN IN UMIRJEN.«

se pogovarjala, kje bi živila. Žena je trdila, da ima Slovenija zelo dobro vino, jaz pa sem ji odvrnil, da ima Bolivija še boljšega. Jaz sem rekel, da ima Bolivija zelo dobro sadje, moja žena je odgovorila, da ima Slovenija še boljšega. No, na koncu je obveljala Slovenija, Ljubljana, in za to sem vesel.

S čim vas je slovenska prestolnica prepričala?

V prvi vrsti s kulturo. Zelo mi je všeč, da ima mesto opero, saj menim, da je to nekaj imenitnega. Že prvič, ko sem obiskal Ljubljano, sem se takoj odpravil v opero in v Cankarjev dom ter v predstavah izjemno užival. Navdušila sta me tudi poletni festival in glasba v Križankah. Izjemen vtis pa je name naredila arhitektura Jožeta Plečnika. Občudujem to, kako je s svojo čudovito arhitekturo pripomogel k oblikovanju mesta.

Živeli ste v različnih večmilijonskih mestih. Kako ste se navadili na življenje v manjšem mestu?

Mesta, v katerih sem živel, so oddajala povsem drugačno energijo kot Ljubljana. Ko prideš sem, imaš občutek, kot da si bolj prizemljen in umirjen. Ni veliko prometa, mesto je varno, veliko je narave in tu najdeš mir. Ljudje so me zelo lepo sprejeli, tako v zasebnem kot v profesionalnem okolju, in od vsega začetka sem se počutil dobrodošlega.

Vas je kaj še posebej presenetilo?

Presenetilo me je, kako urejena, čista in organizirana je glavna tržnica ter koliko zelenja in narave je v mestu. Kulturni šok pa je bil krajši delovni čas, saj sem bil v tujini navajen delati do sedmih, osmih

zvečer. A to me veseli, saj menim, da je treba imeti ravnovesje med službo in zasebnim življenjem.

Kaj pa slovenščina?

(*smeb*) Ja, to je bil kar trd oreh. Vpisal sem se na tečaj slovenščine in doma prebiral literaturo, tako da sem se počasi, a vztrajno učil. Predvsem mi je bila izziv dvojina. Z ženo sem se pošalil, da se bom ednino in množino že naučil, dvojine pa ne. No, potem pa sva z ženo dobila dvojčka, tako da mi dvojina ni ušla in sem se je le naučil. Slovenščina je precej zahteven jezik, zato jaz pravim, da je učenje tega jezika vseživljenjski projekt.

Bolivajska kultura in tradicija sta zelo raznoliki in bogati. Ste kakšen del te kulture vključili v svoj tukajšnji vsakdan?

Da, nekaj pa. Zelo rad kuham. Včasih z obiska v Boliviji prinesem začimbe ter pripravim tipične bolivijske jedi za svojo družino in prijatelje. Rad tudi plešem. Ob posebnih priložnostih predvajam bolivijsko glasbo ter zaplešem v bolivijskem stilu ali pa na kitaro zaigram kakšno tradicionalno pesem.

Kaj najraje počnete v Ljubljani?

Najraje se sprehajam po središču mesta ob Ljubljani in ob tem opazujem ljudi, drevesa in novosti. Reka me sprošča in mi predstavlja ravnovesje. Tudi na moji vsakoletni božični voščilnici, ki jo pošljem prijateljem, je na fotografiji Ljubljana. Menim, da smo privilegirani, da živimo v tem majhnem, a pomembnem mestu, ki predvsem z vidika kulture in dogajanja premore odlične razmere.

Po ribe in klepet

ROBERT REBOLJ

Ribarnico je Plečnik umestil pod arkade, ki obrobajo Pogačarjev trg, in jo spustil na nivo Ljubljane, da ima človek občutek, kot bi plul na ladji. Zaradi specifičnega vonja po ribah je resne morete zgrešiti, kljub temu pa vas po kamnitih stopnicah navzdol na kar nekaj stopinj nižjo temperaturo zraka usmeri še napis Ribarnica pod ličnim bakrenim reliefom.

Prodajalec z najdaljšim stažem je Emil Burja iz Ribarnice Ribice, ki je v tem poslu že več kot 20 let. »Začelo se je povsem po naključju, ker sem v resnici mesar, ampak me je ta posel prevzel s svojo specifičnostjo in dinamiko,« pove. V ljubljansko ribarnico prihaja vsak dan, čeprav ima podružnico tudi v domačem Kamniku. Na tržnici je skupaj z drugimi ponudniki

že ob šestih zjutraj, ko po izzivih s parkiranjem, ki bi jih parkirna hiša pod tržnico bistveno olajšala, začne pripravljati prodajne police. Nanje najprej naloži led iz ledomata, na led pa skrbno razporedi ribe, školjke in druge mehkužce. Vsak trgovec jih zлага po svojem sistemu, ki ga ne spreminja pogosto, tako da ga dobro poznajo tudi redne stranke.

Ponudba rib je največja ob ponedeljkih, sredah in petkih, ko dobijo sveže dostave. Na količino rib vpliva več dejavnikov, zelo pomembno je vreme. »Osemdeset odstotkov rib pride z Jadrana, največ iz Kvarnerja, preostale pa iz drugih svetovnih morij – nekaj rib je iz Atlantika, losos pride iz Norveške. Ampak če se le da, kupujemo iz naše bližine,« pojasni Burja.

Na drugi stojnici pri prodaji rib v družinskem podjetju Ribarnica Aleš pomaga Sara Gazibara, sicer študentka fizioterapije. »Na ribe se zaradi družinskega biznisa že od malih nog kar dobro spoznam. Oči je šef, midve z mami pa skrbiva za prodajo,« se nasmejita z mamo Azro. Saro vprašamo, kako ločiti svežo ribo od stare. »Sveža riba ima škrge bolj rdeče kot rožnate, oči pa čim bolj bistré, napete, skoraj izbočene. Riba se mora lesketati, meso mora biti čvrsto, ne vrto in mehko, ko jo pritisnete s prstom, tudi koža ne sme biti mat barve,« razloži. Če so lepo negovane od ulova dalje, lahko ribe na policah vse znake svežine ohranjajo še štiri dni. A jih po besedah sogovornikov večino prodajo že prej. Največ se prodaja sardel, osliča in škampov, od večjih rib pa brancina, lososa in sveže tune. Slednja gresta največ za pripravo sušija.

Ribe bolj eksotičnega videza, kot so denimo škarpene in kovači, so dražje, ker jih je v morju zaradi škodljivega vpliva človeka vsako leto

manj. Se pa ne glede na ceno zaradi kakovosti dobro prodajajo. To velja tudi nasploh za divje ribe. Nekaterih nekoliko bolj mastne in mehke gojene ribe sploh ne motijo, tudi do tovrstne vzreje nimajo predsodkov, drugi pa posegajo le po divji ribi in so za to pripravljeni plačati nekaj več denarja. Recimo 25 evrov za kilogram ribe namesto 11 v primeru orade.

Školjke so zaradi precej krajšega roka trajanja in nevarnosti zastupitve posebna zgodba, zato sveže dostavljajo vsak dan. V ribarnici pod tržnico lahko kupite predvsem kapesante, klapavice in vongole, kot se narečno reče kočicam. Tudi po njih je precejšnje povpraševanje. Če pa jih slučajno kaj ostane, jih morajo praviloma zavreči.

Specifičen hlad ribarnice se ohranja skozi vse leto. Prostor zaradi intenzivnega vonja, dovajanja svežega zraka in upoštevanja sanitarnih predpisov tudi redno zračijo. Poleti, ko so temperature višje, se ribe hitreje sušijo, zato jih je treba bolj intenzivno močiti. Poraba ledu je takrat znatno večja. Pozimi prodajalce greje le talno gretje, ki pa je precej blago in se je treba kar obleči, da ne zbolijo. »Sploh, ker imamo roke ves čas pod vodo in v ledu,« pove Sara Gazibara.

Ko smo jo povprašali po kakšnem finem receptu, si je izbrala kapesante v pečici. Pravi, da je priprava res enostavna, nanje naribaš malce sira, jih pokapljaš z olivnim oljem in deset minut pečeš na 200 stopinjah Celzija. »To je izvrstna predjed. Ali pa bi si pripravila file osliča, orade ali brancina, ki se na ponvi prav tako pripravijo zelo hitro in preprosto.« Kaj pa najbolj zdrava riba? Veterinar Emil Burja priporoča: »Sardine, brez dvoma. So zelo bogate z omega-3-maščobnimi kislinami!«

1 Prijazni prodajalci v ribarnici zelo radi poklepetajo s strankami. Če ste brez prave ideje, kako pripraviti ribo ali morske sadeže, vam lahko vedno iz rokava stresejo kakšen uporaben recept.

2 Večina rib in morskih sadežev v ljubljanski ribarnici izvira iz Jadranskega morja. Nekaj vrst prihaja iz Atlantskega oceana, lososa pa uvažajo iz Norveške. V Jadranskem morju živi približno 380 avtohtonih vrst rib, najbolj razširjene so sardele, sardoni, ciplji, skuše, trske, orade, osliči, brancini in salpe.

3 Morske ribe so pomemben vir vitamina D in omega-3-maščobnih kislin. Vsebujejo veliko beljakovin, kalcija, fosforja, joda, selena in vrsto aminokislin, ki jih naše telo ni sposobno tvoriti samo. Ugodno učinkujejo na bolezni srca in ožilja ter različna vnetja, blažijo pa tudi revmatska obolenja. Dobite jih tudi pri Azri in Sari Gazibara.

4 Čiščenje rib je opravilo, ki zahteva spretno roko, lahko pa to namesto vas naredijo izkušeni prodajalci v ribarnici. Vi doma samo še izberete recept, ki vam najbolj ustreza, in jih pripravite po svojem okusu.

Kdaj po sveže ribe

Ribarnica na osrednji tržnici je ob ponedeljkih odprta od 7. do 15. ure, od torka do petka od 7. do 16. ure, ob sobotah pa v njej lahko nakupujete med 7. in 14. uro. V ribarnico se je najbolje odpraviti čim bolj zgodaj, takrat se namreč prodajo najboljše kosi. Ker redne stranke že zelo dobro poznajo sistem, jih veliko pride že kar takoj, ko se odprejo njena vrata. Največji vrvež je ob četrtek, petkih in sobotah, saj je petek pregovorno dan za ribo, precej ljudi pa si jih privoščijo za kosilo ob koncu tedna.

Presejalni Program Svit, ki je namenjen preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki, je pomagal rešiti že marsikatero življenje. Še vedno pa se vsaka tretja oseba vabilu, ki ga prejme v nabiralnik, ne odzove. Največja zmeta je, da sodelovanje ni potrebno, če v črevesju ne zaznavamo nobenih simptomov, težav ali bolečin, saj je program namenjen prav zdravim osebam, poudarjajo njegovi ustvarjalci.

»Program Svit je namenjen moškim in ženskam v starosti od 50 do 74 let, ki nimajo simptomov ali kliničnih znakov za raka debelega črevesa in danke – torej načeloma zdravi populaciji. Ta bolezen se v črevesju razvija veliko let, ne da bi ob tem povzročala

lahko večkrat pregledajo, s čimer se poveča možnost, da odkrijemo morebitne težave,« poudarja. »Po naših podatkih se na vsako vabilo odzove 46 odstotkov oseb, kar nas zelo veseli, hkrati pa se jih 24,5 odstotka ne odzove na nobeno vabilo,« pojasnjuje dr. Novak Mlakar. Zato se ustvarjalci programa močno trudijo do ljudi pristopiti na najrazličnejše načine in jim predstaviti prednosti sodelovanja. Na srečo gre namreč za obliko raka, ki je zelo dobro ozdravljiva, če jo odkrijejo dovolj zgodaj. Razvoj bolezni lahko celo preprečijo, če predrakave spremembe odkrijejo in odstranijo pravočasno. Od leta 2010 do leta 2022 so tako pri več kot 3800 osebah odkrili raka, pri več kot 29.800 osebah pa odstranili predrakavo spremembo in s tem preprečili

zelo kmalu. »Smo v fazi, ko je z drugega mesta med najpogostejšimi novoodkritimi raki rak debelega črevesa in danke padel na peto mesto. Program ima učinke in na dosežke smo lahko ponosni, še vedno pa je priložnost za izboljšave. Uspešni smo le, če se čim več oseb odzove na vabilo,« spodbuja vodja Programa Svit.

Letos boste vabilo Programa Svit prejeli tisti v starostni skupini od 50 do 74 let, ki ste rojeni na neparno rojstno letnico. Vabilo boste prejeli v mesecu, ko imate rojstni dan. Z vprašanji o programu se obrnite na e-naslov svit@nijz.si.

Odzovite se vabilu – četudi ste zdravi!

ŠPELA ZAKOTNIK

la kakšne težave ali bolečine. Simptom, ki je vezan na raka debelega črevesa in danke, je prikrita krvavitev v blatu, ki je očem skrita in je ne opazimo. Zato je zelo pomembno, da se z udeležbo v programu pregledujejo vzorci blata in se v primeru pozitivnega presejalnega testa s kolonoskopijo ugotavlja, ali so prisotne spremembe, ki povzročajo krvavitve,« razloži vodja Programa Svit dr. Dominika Novak Mlakar.

Program nagovarja 600.000 prebivalcev Slovenije, ki so vabljeni po vnaprej določenem načrtu v obdobju dveh let. Vabilo torej prejmejo enkrat na vsaki dve leti in vodja Programa Svit jim ob tem res toplo priporoča odziv na vsako vabilo. »Ker so spremembe v debelem črevesu in danki takšne narave, da se krvavitve ne pojavi vedno, temveč občasno, je zelo pomembno, da se ljudje odzovejo na vsako vabilo za pregled blata. Tako se vzorci blata

nastane raka. V programu kar 60 odstotkov primerov raka na debelem črevesu in danki odkrijejo tako zgodaj, da onkološko zdravljenje ni potrebno.

Kaj torej storiti, ko prejmete vabilo v Program Svit? Najprej ga pozorno preberite ter izpolnite in podpišite izjavo o sodelovanju, ki jo vrnete po pošti. Nato boste na dom prejeli komplet za odvzem vzorcev blata. Sledite priloženim navodilom in jih v priloženi kuverti oddajte na pošti. Če je vaš izvid negativen, boste v program vnovič vabljeni čez dve leti. Če pa je vaš izvid pozitiven, vas bodo napotili na kolonoskopijo, kjer bo zdravnik specialist ugotovil, kaj je vzrok zaznane krvavitve.

Rak na debelem črevesu in danki je v Sloveniji resen javnozdravstveni problem, obolenost za njim je od sredine prejšnjega stoletja naraščala za dobrih pet odstotkov na leto vse do pojava Programa Svit, ki je učinke pokazal

Presejalni Program Svit smo v Sloveniji vpeljali leta 2009, od leta 2018 pa ga vodi dr. Dominika Novak Mlakar. Za njegovo uspešno delovanje skrbi z ekipo 28 sodelavk in sodelavcev kot predstojnica Centra za zgodnje odkrivanje raka, ki je umeščen na NIJZ. Njihova centralna enota sodeluje še s 60 kolonoskopisti po Sloveniji in 15 patologi, ki skrbijo za osebe v nadaljnji obravnavi.

Koliko Ljubljančank in Ljubljančanov se odzove na vabila za Svit?

Lani se je na vabilo odzvalo 61,67 odstotka povabljenih. Bolj odzivne so ženske, tudi splošno gledano, ker bolj skrbijo za zdrav življenjski slog in s tem preventivo, hkrati pa tudi prej poiščejo zdravniško pomoč ob morebitnih težavah ali slabem počutju.

Kje pa smo v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami?

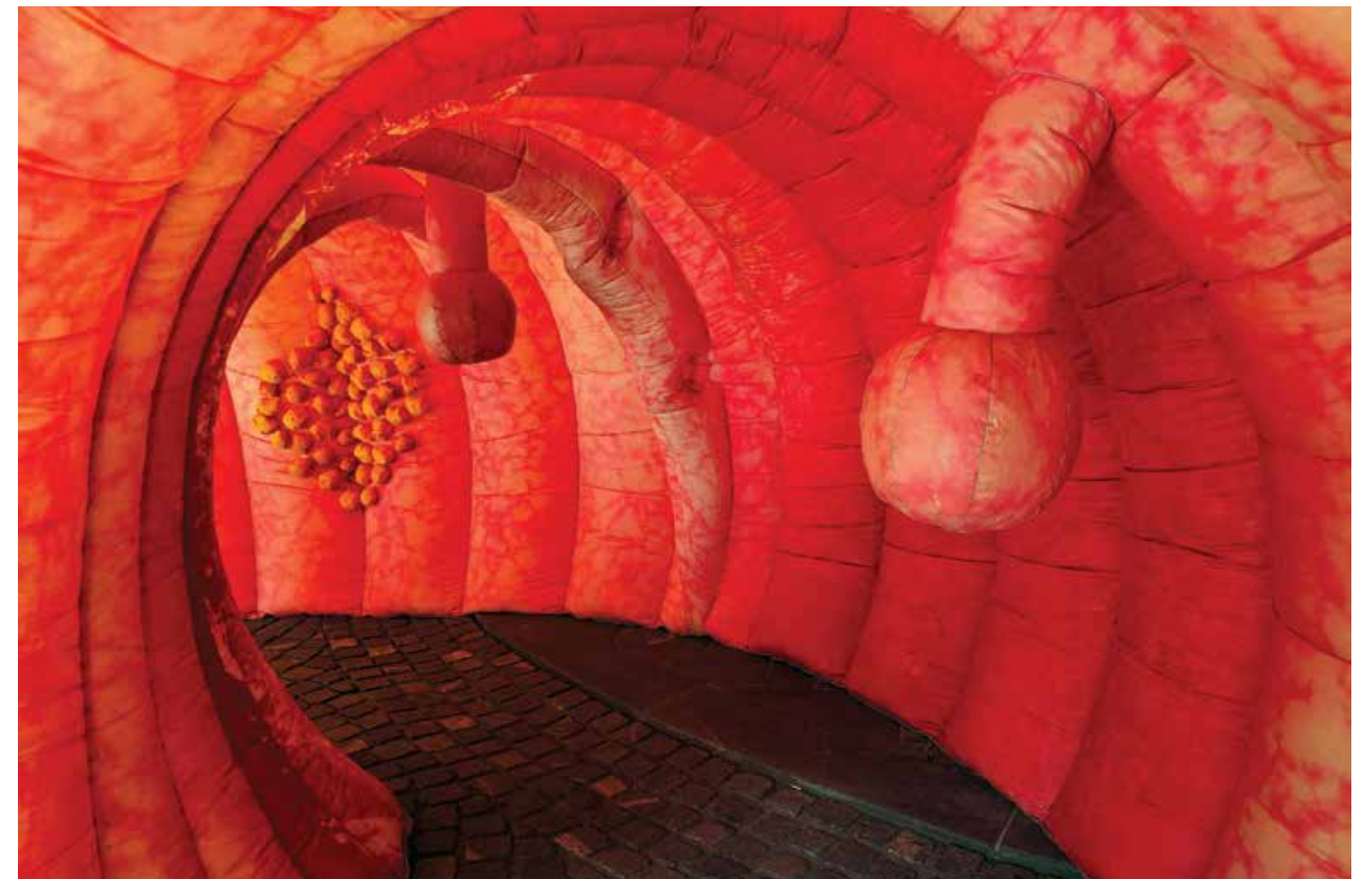
Presejalni programi se po državah sicer nekoliko razlikujejo glede na pogoje za vključitev, način izvedbe in organizacijo. Primerjalno gledano smo med štirimi najuspešnejšimi državami v Evropi glede na delež presejanih oseb. Pred nami so Finci, Nizozemci in Maltežani. Na to smo zelo ponosni, saj je v ozadju veliko vloženega truda, organizacije, sistematičnega bedanja nad vključevanjem oseb in spodbujanja neodzivnih.

Kaj so glavni razlogi za neodzivnost na vabilo v Program Svit?

Marsikdo je prepričan, da je zdrav, saj nima nobenih težav in bolečin ter

se dobro počuti. A dejstvo je, da ko nastopijo bolezenske spremembe in zdravstvene težave, je bolezen velikokrat že napredovala. Možnosti za ugoden izid bolezni in zdravljenje so takrat bistveno manjše v primerjavi z zgodnjim odkritjem, čemur je Program Svit namenjen. Nekateri vabilo tudi založijo, nanj pozabijo. Lahko je razlog tudi strah pred odkritjem diagnoze ali pred preiskavo po testu. Če je izvid testa pozitiven, mu namreč sledi kolonoskopija. Pri tej lahko osebe zdaj dobijo tudi pomirjevalo, tako da je preiskava bolj prijazna do pacienta.

Na Svitovih dogodkih po slovenskih krajih lahko vstopite v napihljiv model debelega črevesa, v katerem so prikazane spremembe, ki jih zdravnik gastroenterolog odkrije na kolonoskopiji.

Na izlet z Urbanom

KATJA HOČEVAR

Letos se je tudi Ljubljanski potniški promet (LPP) odločil za sodelovanje v največji prostovoljski akciji Dan za spremembe, ki je 15. aprila potekala pod geslom »ZA(ČUTIMO) DOBRO«. Na izlet so povabili stanovalce osmih ljubljanskih domov za upokojence. Na pomladno sobotno jutro sta avtobusa LPP najprej pobrala stanovalce domov in njihove spremljevalce. Ti so se na avtobusih malo pomešali in tako imeli odlično priložnost spoznati se med seboj. Nekateri so že takoj začeli veselo klepetati. V zraku je bilo čutiti vznemirjenje, saj so stanovalci vedeli, da bodo sobotno dopoldne preživeli malo drugače kot sicer. »Izlet si bom zapomnil predvsem po malo drugačni družbi, kot

sem je vaju po navadi,« je komentiral stanovalec DSO Fužine.

Avtobusa sta izletnike odložila na postajališču Dalmatinova, kjer jih je pričakal električni vlakec Urban in jih odpeljal na krožno vožnjo po Ljubljani. »Vožnje z vlakcem se zelo veselim, saj sem ga že nekajkrat opazila v mestu, vendar se še nikoli nisem odločila za vožnjo,« je tik pred potjo povedala stanovalka enote Poljane.

Zvočni vodnik je izletnikom, ki so bili prešerne volje, pripovedoval o Ljubljani. Prvo postajališče je bilo na Ljubljanskem gradu, kjer so stanovalci domov izstopili in si ogledali okolico gradu. Na Ljubljanskem gradu jih je nagovoril tudi vodja voznikov električnih vozil Kavalir Zoran Stojinović. Povedal jim je, da se je LPP odločil pridružiti letošnjemu dnevu za spremembe in da je odziv odličan, saj so napolnili ves vlakec. Prav tako jih je seznanil, da je po središču Ljubljane na voljo storitev Kavalir, na območju UKC Ljubljana in Onkološkega inštituta pa Klinko Kavalir, ter stanovalce povabil k uporabi obeh storitev. Stanovalec DSO Ljubljana Bežigrad je na izletu povedal: »V Ljubljani sem se vozil že z vsemi prevoznimi sredstvi: najprej s tramvajem, nato s trolejbusom, zdaj z avtobusom. V domu Bežigrad se imam zelo lepo, zaposleni lepo skrbijo za nas, vsak teden prejmemo tudi seznam različnih aktivnosti, ki se jih lahko po mili volji udeležimo. Z vlakcem Urbanom sem se peljal prvič. Čeprav sem Ljubljančan, še nisem poznal vseh kotičkov na poti vlakca Urbana.«

Izletnikom se je Stojinović zahvalil za udeležbo na dnevu za spremembe 2023 in jim povedal, da bo LPP glede na tokratni odlični odziv v prihodnosti še kdaj organiziral podobno akcijo. Stanovalci pa so po govoru navdušeno zaploskali in se zahvalili za povabilo na vožnjo z vlakcem. »Z vlakcem Urbanom je vedno kaj novega,« je bila navdušena stanovalka DSO Vič - Rudnik.

Po krajšem ogledu okolice Ljubljanskega gradu so se stanovalci vrnili na vlakec in končali ogled Ljubljane. Izletniki so po vožnji prejeli vsak svoj izvod brošure Varo na bus in se z avtobusom odpeljali nazaj proti domovom za starejše, kjer jih je že čakalo kosilo. Ob preprostem vprašanju, kako se je bilo peljati z vlakcem, pa je večina stanovalcev z iskricami v očeh preprosto odgovorila: »Odlično, lepo in super!«

Pesmi upora in svobode

P

MIČA VIPOTNIK

Partizanski pevski zbor (PPZ) je na vrhuncu v šestdesetih in sedemdesetih letih štel več kot 120 članov. Takrat je bilo med njimi tudi veliko rivalstva, saj se do zadnjega ni vedelo, kdo bo šel na gostovanje in kdo ne. Običajno so se peljali z dvema avtobusoma, kar pomeni največ 80 pevcev. Zdaj ima zbor, ki bo prihodnje leto slavil 80 let, le še 29 pojočih članov in šest takih, ki ta hip ne vadijo. Do 15. maja jih čaka trdo delo, saj bodo nastopili kar desetkrat. Svoje prostore imajo na Krekovem trgu 2, mi pa smo jih ujeli v Domu starejših občanov Fužine, kjer so nastopili ob dnevu upora proti okupatorju in odprtju razstave kratkih zgodb z naslovom Spomini še živijo, v katerih so oskrbovanci, takrat še otroci, opisali svoje doživljanje druge svetovne vojne. »So dobri, ne?« je komentirala gospa, ki je sedela poleg mene. Gospod pred menoj

je pa kar na glas zapel z njimi. PPZ nastopa v domu enkrat na leto in vsakič navduši. Med petjem pesmi Vstajenje Primorske so vstali vsi oskrbovanci, ki jim moči to dopuščajo.

PPZ so ustanovili 20. aprila 1944, leto pred koncem druge svetovne vojne, v vasi Planina pod Mirno goro nad Semičem. Prvi zborovodja je bil Karol Pahor, skladatelj, violinist in glasbeni pedagog. Eden ključnih mož za njegovo izbiro je bil skladatelj in vsestranski vrhunski glasbenik Bojan Adamič, ki je takrat sodeloval v glavnem štabu. Pahor je izmed okrevajočih ranjenih partizanov izbral 17 pevcev. Pravili so jim pojoča četa, uradno pa se je skupina pevcev imenovala Invalidski pevski zbor. Vadili so dvakrat na dan, tudi pod kozolci, in prvič nastopili že 21. maja 1944 v Semiču ob obletnici smrti Toneta Tomšiča. Takrat so zapeli 10

partizanskih pesmi in pesmi upora. Iste pesmi so peli tudi partizani, ko so jurišali na sovražnika. V težkih trenutkih so se ljudje vedno tolažili in bodrili s pesmijo.

Kmalu se je zbralo več kot 50 pevcev. Med vojno so nastopili vsaj dvestokrat. Po vojni so bojne enote razpustili in tudi člani zbora so bili prepuščeni sami sebi. Leta 1948 so spet uradno postali zbor. Leta 1972 so se preimenovali v Partizanski pevski zbor. Mnogi zmotno mislijo, da so vse partizanske pesmi nastale med vojno, pravi Jožef Roškar, predsednik zbora, in dodaja, da gre za pesmi upora, tudi narodne pesmi, ki so jim kasneje spremenili vsebino. Na primer vsem znani napev Bella ciao so pele ženske, ki so delale na riževih poljih v severni Italiji, Na oknu glej obrazek bled prihaja iz Španije, pesem Vstajenje Primorske, denimo, je Rado Simoniti uglasbil

leta 1972. Največkrat so zapeli Hej, brigade, druga največkrat zapeta pa je Pesem o svobodi. Repertoar za posamezen nastop sestavi umetniški vodja. Če pa ima organizator posebne želje, se mu prilagodijo. V šestdesetih in sedemdesetih letih je zbor gostoval v tedanji Sovjetski zvezi, Italiji, Španiji, na Norveškem, Švedskem v Bolgariji, na Poljskem ... Med osamosvojitvijo in kasneje je zanimanje za partizansko pesem nekoliko usahnilo, v zadnjem času pa se spet krepi. Poleg tega da ohranjajo glasbeno izročilo in ga prenašajo naprej naslednjim rodovom, so pred nekaj dnevi oddali pobudo za vpis partizanske pesmi v nesnovno kulturno dediščino, da bi jo kot dobrino zaščitili in ohranili prihodnjim rodovom.

Zelo radi bi pridobili mlade pevce, vendar je to težko. Pevski zbor ima vaje dvakrat na teden,

na leto pa kar 50 do 60 nastopov, kar pomeni 120 dni obveznosti. Velikokrat nastopajo tudi dopoldan, kar je za mlade dodatna ovira. PPZ, ki partizanske pesmi poje štiriglasno, tako, kakor so jih skladatelji, ki so pripravili priredbe, zapisali, vodi dirigent Jakob Barbo.

Novi glasovi dobrodošli

Dobrodošli so vsi pevci, ki so jim pri srcu narodne in partizanske pesmi ter pesmi upora. Jože Drabik, namestnik predsednika Partizanskega pevskega zbora, jih vabi tudi s to spodbudo: »Kdor rad poje, si okrepi tudi imunski sistem.« Za več informacij obiščite spletno stran ppz.si, pokličite Jožefa Roškarja na mobilno številko 031/662 620 ali pošljite sporočilo na e-naslov info@ppz.si.

12. FESTIVAL GRAJSKI DNEVI

16. maja 1905 je ljubljanski župan Ivan Hribar od državnih oblasti za 60.200 kron odkupil Ljubljanski grad in ga tako rešil pred propadom. Grad je od takrat v lasti mesta Ljubljana, tega pomembnega dogodka pa se spominjamo z dvodnevni festivalom Grajski dnevi. V soboto, 20. maja, na grajskem dvorišču ne bo manjkalo smeha in čarovnije. Za norčije bodo poskrbeli grajski norčki, v goste pa prihajajo tudi najbolj spretni čarodeji iz vse dežele. V nedeljo, 21. maja, bo v grajskem parku srednjeveški tabor, v katerem bo prikazano življenje iz tega obdobja, brezplačno pa boste lahko raziskali tudi vse kotičke gradu nad mestom. Program festivala si oglejte na spletni strani ljubljskihrad.si.

Veliki mojster v Narodni galeriji

V Narodni galeriji na Prešernovi cesti 24 bo do konca julija na ogled razstava Rembrandt. Grafike največjega starega mojstra iz muzeja Rembrandtova hiša, Amsterdam. Na njej boste lahko občudovali 43 Rembrandtovih grafik, dve njegovi matrici ter 14 umetnin njegovih sodobnikov in kasnejših mednarodnih umetnikov, ki jih je navdihnil ta izjemni baročni slikar. Ob bok mu bodo tokrat postavljena dela iz zbirke Narodne galerije, ki so jih med drugimi ustvarili Martin Johann Schmidt, Ivana Kobilca in Zoran Mušič. Informacije o javnih vodstvih po razstavi in tečajih risanja po vzoru Rembrandtovih skic najdete na spletni strani ng-slo.si.

Osebni pogledi na najrazličnejše kraje

V galeriji Dessa na Židovski stezi 4 si lahko ogledate izbor fotografij iz knjige Osebne krajine arhitekta Roberta Potokarja, v kateri je Potokar na več kot 400 straneh zbral svoje poglede na naravne, morske, cestne, gradbiščne, umetnostne, urbane, spominske in seveda osebne krajine. Fotografije, ki so bile posnete v obdobju od leta 2016 do konca leta 2022, so svojevrsten dnevnik, v katerem so upodobljeni tudi pogledi skozi okno arhitektovega družinskega stanovanja v Trnovem. Avtor vas v galerijo vabi na svoje predavanje, ki bo 10. maja ob 19. uri, 18. maja pa bo tam tudi slavnostna zatvoritev razstave. Več informacij najdete na spletni strani dessa.si.

FOLKLORNA PREDSTAVA OJ, TRIGLAV, MOJ DOM

Akademska folklorna skupina France Marolt, ki že od leta 1948 ohranja slovensko ljudsko glasbeno, pevsko in plesno izročilo, bo 75-letnico delovanja 20. maja proslavila s slavnostno predstavo Oj, Triglav, moj dom na velikem odru Gallusove dvorane Cankarjevega doma na Prešernovi cesti 10. V nastopu bodo prikazali folklorno dediščino zamejskih Slovencev in izseljencev od avstrijske Koroške, Porabja, Gorskega kotarja, Čičarije in Trsta pa vse do prostranstev ZDA. Osnovno sporočilo predstave je povezanost Slovencev po svetu v skupnostih, ki so si med seboj zelo različne, naslovna pesem pa zaznamuje njihovo stično točko v matični domovini. Vstopnice za predstavo lahko kupite na spletni strani cd-cc.si ali na blagajni Cankarjevega doma.

Igrajmo se skupaj

Ljubljana je vključujoče mesto, v katerem so sprejete vse naše različnosti. To dokazuje tudi mednarodni festival Igraj se z mano, s katerim želijo organizatorji iz Centra Janeza Levca Ljubljana in Društva za kulturo inkluzije pokazati, da je vsak človek edinstven, poseben in enako pomemben. Vsak dan med 29. majem in 1. junijem bodo od 9. do 13.

ure na Kongresnem trgu in parku Zvezda prirejali različne ustvarjalne, plesne in okoljevarstvene delavnice ter postavili zanimive športne poligone in igralnico z mega lego kockami. Na velikem odru se bodo zvrstili glasbeni in plesni nastopi, če bo vreme prijazno, pa bo v sredo tam tudi slavnostni večerni koncert. Z Zvezo Sonček in Zavodom Risa bodo 29. maja ob 11.30 na Trgu republike pred stavbo državnega zbora izvedli simbolne volitve, s katerimi želijo podpreti volilno pravico za vse polnoletne državljane, predvsem tiste, ki jim je bila odvzeta zaradi različnih oblik invalidnosti. Več informacij o festivalu najdete na spletni strani igrajsezmano.eu.

Mala ulica na sprehodu

Starševstvo je vloga, ki se je vsi učijo sproti. Pri tem Ljubljančankam in Ljubljančanom že deset let stoji ob strani Mala ulica, prostor za brezskrbno in ustvarjalno igro, delavnice, ustvarjalnice, pogovore ter številne druge dejavnosti za otroke in starše. Svojo obletnico delovanja praznujejo tudi z razstavo fotografij, ki si jo lahko do 12. junija ogledate pred Moderno galerijo na Cankarjevi ulici 15. Na njih lahko preberete tudi nekaj koristnih napotkov za igrivo preživljanje prostega časa in nasvetov za premagovanje starševskih zagat.

1na1: Hamo in Tokac

Tomislav Jovanović – Tokac, pevec novomeške skupine Dan D, in Matevž Šalehar – Hamo, gonilna sila ljubljanskih blues rockerjev Hamo & Tribute 2 Love, bosta 19. in 23. maja skupaj nastopila na odru SiTi Teatra BTC na Ameriški ulici 3. Malo bosta nazdravila, malo modrovala, se zbadala, pa tudi zaigrala svoje največje uspešnice. Vstopnice za koncert 19. maja so že razprodane, za 23. maj pa jih še vedno lahko kupite na spletni strani sititeater.si.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

CENTER

Študijski krožek - Tečemo prvi krog (esperanta)

Kaj je mednarodni jezik esperanto? Kako se ga naučiti v družbi ali pa doma s knjigo, telefonom ali računalnikom? Brezplačni krožek za vse generacije z malo učenja in veliko družabnosti pripravlja Esperantsko društvo Ljubljana. Vabljeni vsak četrtek do konca šolskega leta za dve šolski uri z odmorom za kavico ali čaj. Predhodne prijave zaželene na e-naslov info.ljubljana@esperanto.si ali v prostorih na Grablovičevi 28. **Vsak četrtek od 18. do 19.30 Grablovičeva 28, dvorana**

ČRNUČE

Na Črnučah plešemo in pojemo

Folklorno obarvana prireditve že petič poteka v okviru Tedna ljubiteljske kulture, največje promocijske prireditve slovenske ljubiteljske kulture. Na njej se predstavljajo domače (črnuške) folklorne skupine, prireditelj pa je folklorna skupina Črnučan' KUD Svoboda Črnuče. Nastopili bodo še folkloristi MKUD Ivan Car Črnuče, folklorna skupina COF, folklorna skupina OŠ Maksa Pečarja Črnuče in gostujoča folklorna skupina ter oktet Zven KUD Svoboda Črnuče in vokalna skupina Fijolice MKUD Ivan Car Črnuče. **25. maja ob 18.30 Kulturni dom Črnuče, Dunajska cesta 367**

DRAVLJE

Dan ČS Dravlje z izmenjevalnico oblačil

Vljudno vabljeni na Dan Četrtnih skupnosti Dravlje! Pripravljajo predstavitev društev in njihovega delovanja v skupnosti ter

pester spremljajoči program. V sodelovanju z Zavodom Bob in Ekologi brez meja bo organizirana tudi izmenjevalnica oblačil, na katero lahko vsak prinese največ pet oblačil.

26. maja od 17. ure naprej Pred Domom krajanov Dravlje ter v mali in veliki dvorani, Dravelska 44

MOSTE

Moščanski dan sosedov

Čas je že, da se ponovno srečamo na Moščanskem dnevu sosedov. Tako kot v preteklih letih bodo tudi letos z nami društva, zavodi in ustanove iz ČS Moste, ki bodo svojo dejavnost predstavljali na odru in/ali na stojnicah. Veselimo se druženja po štirih letih! Za več informacij spremljajte spletno in FB stran ČS Moste. **30. maja od 17. ure naprej Parkirišče pred TE-TOL, Toplarniška 19**

POLJE

Predavanje o demenci

MOL v sodelovanju z Alzheimerjem Slovenija - društvom Spominčica organizira predavanje o demenci. Na njem boste dobili splošne informacije o demenci: kaj so prvi znaki, kako se postavi diagnoza, kako komunicirati z osebami z demenco in kako ravnati preventivno. Predstavili bodo tudi društvo Spominčica. Več informacij dobite na spletni strani spomincica.si. **23. maja ob 17.30 Center Zalog, Zaloška 267**

POSAVJE, ŠENTVID

Temeljni postopki oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja

Defibrilator je aparat, s katerim

lahko rešimo življenje človeku s srčnim zastojem. Na delavnici vas bodo naučili pravilne uporabe aparata, člani Društva študentov medicine pa bodo v okviru projekta Misli na srce izvajali brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam. Več informacij dobite na številki 01/306 48 36.

Posavje: 8. junija ob 18. uri, Bratovševa ploščad 30 Šentvid: 25. maja ob 18. uri, Ljudski dom Šentvid, Prušnikova 99

ROŽNIK

Knjižnica REČI

Knjižnica REČI je neprofitna izposojevalnica najrazličnejših reči za prosti čas, ki deluje po vzoru klasične knjižnične izposoje. V časih, ko imamo vse manj denarja, pride zelo prav, da nam ni treba kupovati stvari, ki jih potrebujemo le občasno, ampak si jih lahko izposodimo. Souporaba pa prinaša še številne druge koristi. **Vsak četrtek med 17. in 19. uro Paviljon na Poti Rdečega križa v naselju Novo Brdo**

RUDNIK

Pohod po Barju

Turistično društvo Barje organizira voden pohod po Barju. Izhodišče je pri odcepu z lžanske ceste proti Hauptmancam, nato pa bodo krenili do Žugovega tolmuna in mimo Grmeza do tematske poti po Morostigu ter do Iga, od tam se bodo vračali z avtobusom. Pot je dolga okoli 11 kilometrov, po njej bodo vodili trije strokovni vodniki, ki bodo poskrbeli za zanimive predstavitve travnikov, mejic, vodotokov, rastlin, živali in tudi

rekonstrukcije koliščarske naselbine. **20. maja od 9. do 13. ure lžanska cesta, odcep za Hauptmance**

SOSTRO

Mobilni mladinski center Ljuba in Drago v Sostrem

Javni zavod Mladi zmaji vabi mlade na druženje in prostočasne dejavnosti. Več informacij dobite na e-naslovu evelin.radulovic@mldizmaji.si ali telefonski številki 051/625 278. **Vsako sredo od 13. do 17. ure Pred OŠ Sostro, Cesta II. grupe odredov 47**

ŠIŠKA

Šola zdravja - nova skupina Šiškolini

Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi, ki je namenjena vsem. Vadba poteka v vsakem vremenu. **Od ponedeljka do petka od 8.00 do 8.30 Ob igrišču vrtca Andersen, enota Krtek**

TRNOVO

Dan odprtih vrat Čebelarkega društva Barje

Ob 90-letnici delovanja društva in svetovnem dnevu čebel ČD Barje organizira dan odprtih vrat. Pri društvenem čebelnjaku bodo prikazali čebelarjenje, pripravili bodo tudi degustacijo medu. Kontakt: Aleš Süssinger, predsednik, 051/604 492. **19. maja od 9. do 12. ure Pri društvenem čebelnjaku pri OŠ Livada (na vogalu Marentičeve ulice in Ulice Dušana Kraigherja)**

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Muzej temne plati človeške duše

Včasih se zdi, da muzeje in galerije lastnega mesta poznamo slabše kot tiste iz tujine, kljub temu pa verjetno vsi vemo, kje so v Ljubljani Prirodoslovni muzej, Narodna in Moderna galerija ter MAO. Kaj pa muzej, posvečen kriminalu in delu policije? Ga imamo? Mar ni tam nekje pod Šmarno goro?

BOŠTJAN NARAT

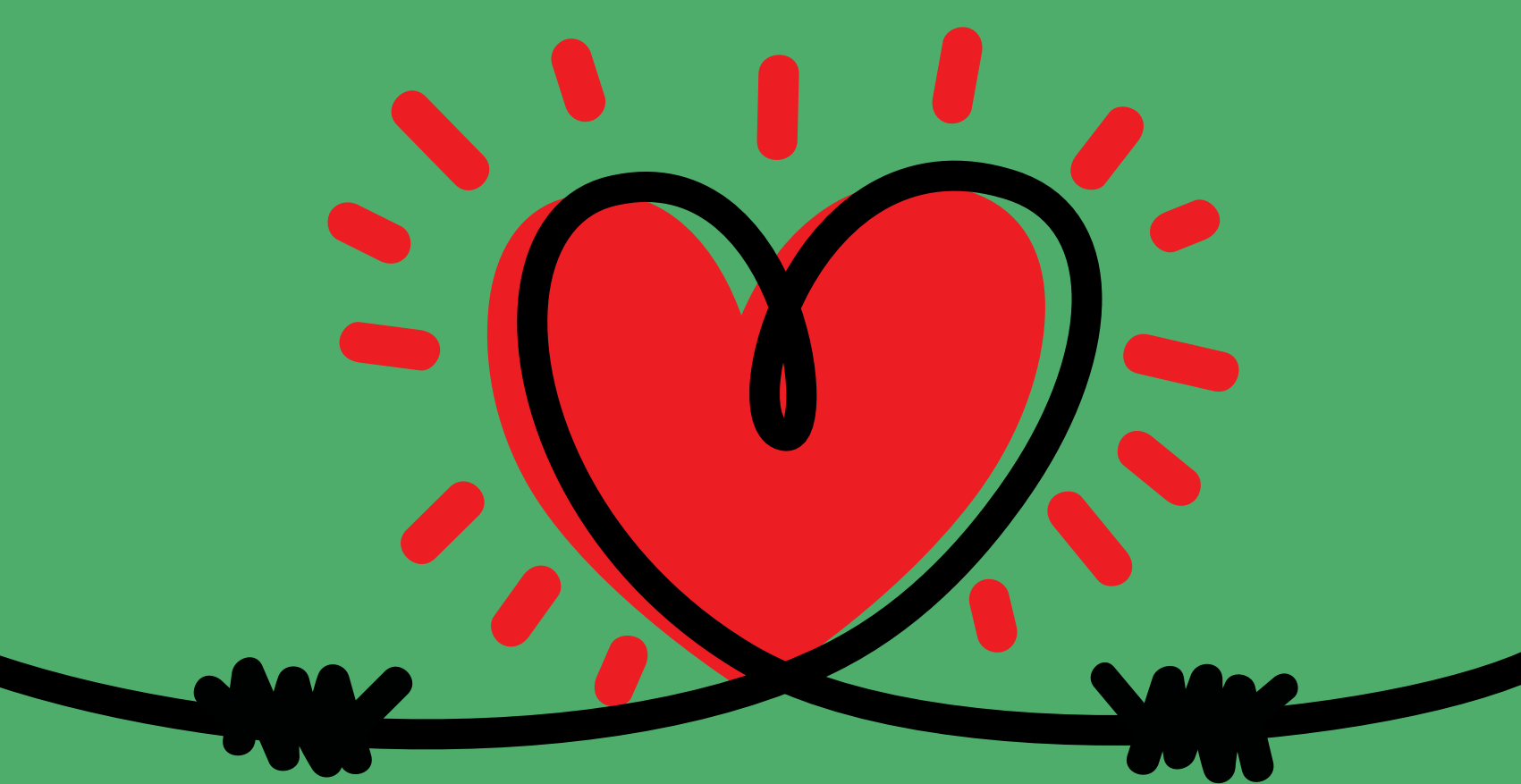
»Sta dogovorjena?« Vprašanje, ki nam ga postavi receptor ob vstopu na območje Policijske akademije Tacen, kaže na to, da Muzej slovenske policije na Rocenski ulici 56 ni običajna muzejska ustanova, v kateri se človek znajde po naključju. Bela vrata, za katerimi je shranjena zbirka, spominjajo bolj na uvoz v garažo kot na vhod v muzej. Ampak saj vemo, kaj vse se lahko skriva in dogaja za navidez dolgočasnimi garažnimi vrati. Konkretno za temi v Tacnu? Dokumenti o krvnih, seksualnih in premoženjskih deliktih, ilegalnih drogah, gospodarski kriminaliteti, nezakonitih prehodih prek meje: teme, ki pričajo o krutosti naše realnosti, in zgodbe, ki burijo domišljijo.

Kriminalistični muzeji so se po Evropi začeli odpirati po prvi svetovni vojni – kot izobraževalne ustanove so bili večinoma interne narave. V tisti čas, v leto 1920, segajo tudi začetki Muzeja slovenske policije, ki pod različnimi imeni in na različnih lokacijah obstaja in deluje že več kot sto let. Danes je sicer odprt za javnost, a za organizirane skupine in ob vnaprejšnjem dogovoru, na stečaj pa svoja vrata odpre ob kulturnem prazniku, mednarodnem

dnevu muzejev in na poletno muzejsko noč. Samo za polnoletne.

Panoje z zgodbami o umorih, ropih, tatvinah, tihotapljenju in ponarejanju dopolnjujejo predmeti, tako imenovani corpora delicti – hladno in strelno orožje, ponarejeni bankovci, zasežena mamila in sekira, ki je v resnici krivolovska puška. Če temu dodamo še sodnomedicinsko zbirko, nam postane hitro jasno, da je obisk Muzeja slovenske policije težka izkušnja. A namen muzeja ni vzbujanje strahu in nelagodja, temveč izobraževanje in ozaveščanje s pomočjo strokovne urejene muzejske zbirke.

Policija same sebe že dolgo ne razume več kot zgolj represivni organ, temveč kot del družbe, zato se zadnja desetletja odpira navzven. Pomembno vlogo v tem procesu ima muzej, ki s svojo zbirko gostuje po vsej državi. V Ljubljani skrbi tudi za izložbe ministrstva za notranje zadeve na Štefanovi ulici oziroma ob Slovenski cesti, v načrtu pa je njegova selitev na Kotnikovo ulico, kjer se bo v prihodnosti odprl v precej večji in modernejši različici. Do takrat pa ostajajo tista bela garažna vrata v Tacnu.

OBDA NA SAMO S PRIJATELJSTVOM.

Spoštovane meščanke, spoštovani meščani,
iskrene čestitke ob 9. maju, mestnem prazniku!

V Ljubljani, mestu heroj, zaradi poguma naših prednikov bivamo
v svobodnem mestu. Ob medsebojnem spoštovanju različni živimo
skupaj in gradimo strpno, solidarno in tovariško mesto.

Srečno, draga Ljubljana, najlepše mesto na svetu!

Zoran Janković
župan Mestne občine Ljubljana

Mestna občina
Ljubljana

